

Nehemiya

Yérusalémning échinishliq, xarabliq haliti

¹ Haqaliyaning oghli Nehemiya shundaq bayan qildiki: — Yigirminchi yili Kislew éyida, men Shushan qel'eside turattim, □ ² Öz qérindashlirimdin biri bolghan Hanani bilen birnechche kishi Yehudiyeden chiqip keldi; men ulardin sürgünlükten qutulup qalghan Yehudalar we Yérusalém toghrisida soridim. ³ Ular manga: — Sürgünlükten qutulghan xelqning qaldisi *Yehudiye* ölkiside qattiq japa-musheqqet astida we ahanet ichide qaldi. Yérusalémning sépili bolsa örütüwétildi, qowuqlirimu köydürütüwétildi, dep éytip berdi.

Nehemianing Yérusalém üçhün roza tutup dua qilishi

⁴ Men bu geplerni anglap olturup yighlap kettim, birnechche kün'giche nale-peryad kötürüp, asmanlardiki Xuda aldida roza tutup, dua qilip ⁵ mundaq dédim: — «I asmandiki Xuda Perwerdigar, Özini söyüp, emrlirini tutqanlargha özgermes méhir körsitip ehdiside turghuchi ulugh we dehshetlik Tengri, ■ ⁶ emdi Séning aldingda mushu peytte qulliring Israillar üçhün péqir qulungning kéche-kündüz qiliwatqan bu duasiga

□ **1:1** «yigirminchi yili» — Pars padishahi Artaxshashtanıng yigirminchi yılını körsitudı (2:1ni körüng). ■ **1:5** Mis. 20:6; 34:7; Chöl. 14:18; Qan. 5:10; Zeb. 86:15; 103:8; 145:8-9; Dan. 9:4

quliqing sélin'ghay, közüng ochuq bolghay! Men biz Israillarning Séning aldingda sadir qilghan gunahlirimizni étirap qilimen; menmu, atamning jemetimu gunah qilduq! ⁷ Biz Séning yolunggha tetür ish qilip, Sen qulung Musagha tapiligan emrliring, belgilimiliring we hökümliringni héch tutmiduq. ⁸⁻⁹ Séning Öz qulung Musagha tapilap: «Eger siler wapasizliq qilsanglar, silerni pütün taipilerning arisesiga tarqitiwétimen; lékin Manga yénip kélép, Méning emrlirimni tutup emel qilsanglar, gerche aranglardin hetta asmanlarning eng chétige qoghiwétigeler bolsimu, Men ularni shu yerdin yighip, Méning namimni tikleshke tallighan jaygha élip kélimen» dégen sözungni yad qilghaysen, dep ötünimen. ■ ¹⁰ Bularning hemmisi Séning qulliring we Séning xelqing, Özüngning zor qudriting we küchlük qolung bilen hörlükke qutquzdung. ¹¹ I Rebbim, qulungning duasigha hem Séning namingdin eyminishtin soyün'gen qulliringningmu duasini quliqing tingshighay; bugün qulungning ishlirini ongushluq qilghaysen, uni shu kishining aldida iltipatqa érishtürgeyse». Shu waqitta men padishahning saqysi idim.

2

Padishahning Nehemianing Yérusalémni, jümlidin sépilini qayta ongshap chiqishigha ruxset qilishi

■ **1:8-9** Qan. 4:25, 26, 27; 30:2, 3, 4

¹ We shundaq boldiki, padishah Artaxshash-taning yigirminchi yili Nisan éyi, padishahning aldigha sharab keltürülgenidi; men sharabni élip padishahqa sundum. Buningdin ilgiri men padishahning aldida héchqachan ghemkin körün'gen emes idim.

² Shuning bilen padishah méningdin: — Birer késiling bolmisa, chiraying némishtqa shunche ghemkin körünidu? Könglüngde choqum bir derd bar, déwidi, men intayin qorqup kettim. ³ Men padishahqa: — Padishahim menggü yashighayla! Ata-bowilirimning qebriliri jaylashqan sheher xarabilikke aylan'ghan, derwaza-qowuqliri köydürüwtılgen tursa, men qandaqmu ghemkin körünmey? — dédim.

⁴ Padishah méningdin: — Séning néme teliping bar? — dep soriwidi, men asmandiki Xudagha dua qilip, ⁵ andin padishahqa: — Eger padishahimning könglige muwapiq körünse, qulliri özlirining aldida iltipatqa érishken bolsa, méri Yehudiyege ewetken bolsila, ata-bowilirimning qebriliri jaylashqan sheherge béríp, uni yéngiwashtin qurup chiqsam, dédim.

⁶ Padishah (shu chaghda xanish padishahning yénida olturatti) mendin: — Sepiringge qanchilik waqit kétidu? Qachan qaytip kélisen? — dep soridi. Shuning bilen padishah méri ewetishni muwapiq kördi; menmu uninggha qaytip kélidighan bir waqitni békittim. ⁷ Men yene padishahtin: — Aliylirigha muwapiq körünse, manga *Efrat* deryasining u qétidiki waliylargha méri taki Yehudiyege barghuche ötkili qoyush toghruluq

yarliq xetlirini pütüp bergen bolsila; □ 8 We yene padishahliq ormanliqigha qaraydighan Asafqa muqeddes öye tewe bolghan qel'ening derwaziliri, shuningdek sheherning sépili we özüm turidighan öye kétidighan limlarni yasashqa kereklik yaghachlarni manga bérish toghruluqmu bir yarliqni pütüp bergen bolsila, dédim. Xudayimning shepqedlik qoli üstümde bolghachqa, padishah iltipat qilip bularning hemmisini manga berdi. ■ 9 Shuning bilen men deryaning u qétidiki waliylarning yénigha bérip padishahning yarliqlirini tapshurdum. Padishah yene birnechche qoshun serdarliri bilen atliq leshkerlernimu manga hemrah bolushqa orunlashturghanidi. 10 Horonluq Sanballat bilen Ammoniy Tobiya dégen emeldar Israillarning menpeetini izdep adem keptu, dégen xewerni anglap intayin narazi boldi. □

Nehemiyaning kéchisi sépilni charlashqa chiqishi

11 Men Yérusalémgha kélip üch kün turdum.
 12 Andin kéchisi men we manga hemrah bolghan birnechche adem ornimizdin turduq (men Xudayimning könglümge Yérusalém üchün néme ishlarni qilishni salghanlıqi toghrisida héchkimge birer néme démigenidim). Özüm min'gen ulaghdin bashqa héchqandaq ulaghmu almay, 13 kéchisi

□ 2:7 «Efrat deryasining u qéti...» — mezkur kitabta mushu yedin bashlap «derya» «Efrat deryasi»ni körsitudu. «U qéti...» — deryaning gherbiy teripi. «...ményi taki Yehudiyege barghuche ötkili qoyush» — yaki «...sepirimde ménii algha sürüsh». ■ 2:8 Dan. 9:25 □ 2:10 «Tobiya dégen emeldar» — ibraniy tilida «Tobiya dégen qul».

«Jilgha qowuqi»din chiqip «Ejdiha buliqi»gha qarap méngip, «Tézek qowuqi»gha kélip, Yérusalémning buzuwétilgen sépillirini we köydürüwétilgen qowuq-derwazilirini közdin kechürdüm. ¹⁴ Yene aldigha méngip «Bulaq qowuqi» bilen «Shahane kól»ge keldim; lékin shu yerde men min'gen ulaghning ötüshike yol bek tar kelgechke, ¹⁵ kéchide men jilgha bilen chiqip sépilni közdin kechürüp chiqtım. Andin yénip «Jilgha qowuqi»din sheherge kirip, öyge qayttım.

¹⁶ Emeldarlarning héchqaysisi méning nege barghanlıqimni we néme qilghanlıqimni bilmey qélishti, chünki men ya Yehudiylargha, kahinlargha, ya emir-hakimlargha we yaki bashqa xizmet qılıdıghanlargha héchnéme éytmighanidim.

Nehemiyaning xelqni sépilni qayta sélishqa ilham-landurushi

¹⁷ Kéyin men ulargha: — Siler beshimizgha kelgen balayı'apetni, Yérusalémning xarabige aylan'ghanlıqını, sépil qowuqlırının köydürüwétilgenlikini kördüngler; kelinglar, hemmimiz haqaretke qéliwermeslikimiz üçhün Yérusalémning sépilini qaytidin yasap chiqaylı, — dédim. ¹⁸ Men yene ulargha Xudayimning shepinqetlik qolining méning üstümde bolghanlıqını we padishahning manga qilghan geplirini éytiwidim, ular: — Ornumızdin turup uni yasaylı! — déyiship, bu yaxshi ishni qilishqa öz qollırını quwwetlendürdi.

19 Lékin Horonluq Sanballat, xizmetkar Ammoniy Tobiya hem ereb bolghan Geshem bu ishni anglap bizni zangliq qilip mensitmey: — Silerning bu qilghininglar néme ish? Siler padishahqa asiyliq qilmaqchimusiler? — déyishti.

20 Men ulargha jawab béríp: — Asmanlardiki Xuda bolsa bizni ghelibile érishtüridu we Uning qulliri bolghan bizler qopup qurimiz. Lékin silerning Yérusalémda héchqandaq nésiwenglar, hoququnglar yaki yadnamenglar yoq, — dédim.

3

*Sépilni böleklerge bölüp ongshashqa buyrulushi
Kona sheherning xeritisini körüng*

1 Shu chaghda bash kahin Eliyashib we uning kahin qérindashliri qopup «Qoy qowuqi»ni yéngiwashtin yasap chiqtı; ular qowuqning qanatlirini ornitip, uni *Xudagha* atap muqeddes dep békitti; ular «Yüzung munari» bilen «Hananiyelning munari»ghiche bolghan ariliqtiki sépilni ongshap, uni muqeddes dep békitti; □

2 Uninggha tutash qismini Yérixoluqlar yasidi; yene uninggha tutash qismini Imrining oghli Zakkur

□ 3:1 «Yüzung munari» — bashqa xil terjimiler: — «Hamméahning munari» yaki «Méahning munari». «muqeddes dep békitti» — némisqa shundaq békitudu? Uning «Qoy qowuqi» dep atilishning sewebi belkim ibadetxanida sunulidighan qurbanliqlar (köpinchisi qoylar, elwette) shu derwazidin sheherge élip kiriletti. Shunga qurbanliqlarning kirish yolini «muqeddes» dep békitish tolimu muwapiq idi — démek, shu derwazidin qurbanliqlardin bashqa héchqandaq nersilerni élip kirishke bolmaytti.

yasidi. ³ «Béliq qowuqi»ni Senaahning oghulliri yasidi; ular uning lim-késheklini sélip, qanatliri, taqaqliri we baldaqlirini ornatti. ⁴ Uninggha tutash qismini Hakozning newrisi, Uriyaning oghli Meremot yasidi; uninggha tutash qismini Meshezelbelning newrisi, Berekiyaning oghli Meshullam yasidi. Uninggha tutash qismini Baanahning oghli Zadok yasidi. □ ⁵ Uninggha tutash qismini Tekoaliqlar yasidi; lékin ularning chongliri öz xojisining ishini zimmisige ilishqa unimidi.

⁶ «Kona qowuq»ni Pasianing oghli Yehoda bilen Bésodiyaning oghli Meshullam yasidi; ular uning lim-késheklini sélip, qanatliri, taqaqliri we baldaqlirini ornatti. □ ⁷ Ularning yénidiki tutash qismini Gibéonluq Melatiya, Méronotluq Yadon hemde Deryaning bu gherbiy teripidiki waliylarning bashqurushi astidiki Gibéonluqlar bilen Mizpahliqlar yasidi. □ ⁸ Ularning yénidiki tutash qismini zergerlerdin bolghan Xarhayaning oghli Uzziyel yasidi. Uninggha tutash qismini xushbuy buyum yasadighan etirchilerdin Hananiya yasidi. Ular Yérusalém *sépilini* taki «Qélin tam»ghiche ongshap yasidi. □ ⁹ Ularning yénidiki tutash qismini Yérusalémning yérimining

□ **3:4** «Hakozning...» — yaki «Kozning...». □ **3:6** «Pasianing oghli Yehoda» — yaki «Pasianing oghli Yoyada». □ **3:7** «Derya» — Efrat deryasi. «Melatiya, Méronotluq **Yadon hemde Deryaning bu gherbiy teripidiki waliylarning bashqurushi astidiki Gibéonluqlar bilen Mizpahliqlar yasidi» — bashqa birxil terjimisi: «Melatiya... we Yadon yasidi; bular Deryaning gherbiy teripidiki waliylar idare qilidighan Gibéonluqlar we Mizpahliqlar idi». □ **3:8** «...ongshap yasidi» — yaki «...suwap chiqtı».**

hakimi bolghan Xurning oghli Réfaya yasidi. ¹⁰ Ularning yénida, Xarumafning oghli Yedaya özining öyining udulidiki qismini yasidi. Ularning yénidiki qismini Xashabniyaning oghli Hattush yasidi. ¹¹ Harimning oghli Malkiya bilen Pahat-Moabning oghli Hashshub sépilning bashqa bir böliki bilen «Xumdanlar munari»ni yasidi. ¹² Ularning yénidiki tutash qismini Yérusalémning yérimining hakimi Xalloheshning oghli Shallom özi we uning qizliri yasidi.

¹³ «Jilgha qowuqi»ni Hanun bilen Zanoah shehirining ahalisi yasidi. Ular uni yasap, uning qanatliri, taqaqliri we baldaqlirini ornatti we yene «Tézek qowuqi»ghiche ming gez sépilnimu yasidi. ¹⁴ «Tézek qowuqi»ni Beyt-Hakkerem yurtining bashliqi Rekabning oghli Malkiya yasidi; ular uni yasap, uning qanatliri, taqaqliri we baldaqlirini ornatti.

¹⁵ «Bulaq qowuqi»ni Mizpah yurtining bashliqi Kol-Hozehning oghli Shallum yasidi. U uni yasap, ögzsini yépip, uning qanatliri, taqaqliri we baldaqlirini ornatti we yene shahane baghning yénidiki Siloam kölining sépilini «Dawutning shehiri»din chüshidighan pelempeygiche yéngiwashtin yasidi.□

¹⁶ Uningdin kényinki tutash qismini Dawutning qebrilirining udulidiki we uningdin kényinki sün'iy kölge hem uning keynidiki «Palwanlarning öyi»ge qeder Beyt-Zur yurtining yérimining hakimi, Azbukning oghli Nehemiya yasidi.

□ **3:15 «shahane baghning yénidiki Siloam köli» — mushu yerde ibraniy tilida «shahane baghning yénidiki Shélah köli» déyildi.**

17 Uningdin kényinki tutash qismini Lawiylar — Yeni Banining oghli Rehum yasidi, uning yénidiki tutash qismini Kéilahning yérim yurtining hakimi Hashabiya öz yurtigha wakaliten yasap chiqtı. **18** Uning yénidiki tutash qismini ularning qérindashliri — Kéilahning ikkinchi yérimining hakimi, Hénadadning oghli Baway yasidi. □ **19** Uning yénida, Mizpahning hakimi Yeshuyanıng oghli Ézer qoral-yaragh ambirigha chiqish yolining udulida, sépilning doqmushidiki yene bir bölikini yasidi. **20** Zabbayning oghli Baruq uningdin kényinki yene bir bölikini, yeni sépilning doqmushidin taki bash kahin Eliyashibning öyining derwazisighiche bolghan bölikini köngül qoyup yasidi. **21** Uning yénida Hakozning newrisi, Uriyanıng oghli Meremot sépilning Eliyashibning öyining derwazisidin taki Eliyashibning hoylisining axirighiche bolghan yene bir bölikini yasidi. □ **22** Bulardin kényinki bir qismini Iordan tüzlenglilikidikiler, kahinlar yasidi. **23** Bularning yénida, Binyamin bilen Hashshub öz öyining udulidiki bölikini yasidi. Ulardin kényin Ananiyanıng newrisi, Maaséyahning oghli Azariya öz öyining yénidiki qisimni yasidi. **24** Uning yénida, Azariyanıng öyidin taki sépilning doqmushighiche bolghan yene bir bölikini Hénadadning oghli Binnuiy yasidi. **25** *Uning yénida*, Uzayning oghli Palal padishah ordısining doqmushi, shuningdek ordidiki choqchiyip turghan, zindan hoylisining yénidiki égiz munarning udulidiki bölikini yasidi.

□ **3:18** «Baway» — yaki «Binnuiy». □ **3:21** «Hakozning newrisi» — yaki «Kozning newrisi».

Uningdin kényinki bir bölikini Paroshning oghli Pidaya yasidi. ²⁶ Emdi Ofelde turidighan ibadetxana xizmetkarliri künchiqish tereptiki «Su qowuqi»ning udulidiki we choqchiyip turghan munarning udulidiki sépilni yasidi.

□ ²⁷ Choqchiyip turghan chong munarning udulida Tekoaliqlar taki Ofel sépilighiche bolghan ikkinchi bir bölikini yasidi. ²⁸ «At qowuqi»ning yuqiri bir bölikini kahinlar herbiri öz öyining udulidiki qismini yasidi. ²⁹ Immerning oghli Zadok ularning yénida, kényinki qismini, öz öyining udulidiki bir bölikini yasidi. Uning yénidiki tutash qismini «sherqiy derwaza»ning derwaziwени Shékaniyaning oghli Shémaya yasidi. ³⁰ Uning yénida, Shelemyianing oghli Hananiya bilen Zalafning altinchi oghli Hanun ikkinchi bir bölikini yasidi; ularning yénida, Berekiyaning oghli Meshullam öz qorusining udulidiki bir bölekni yasidi. ³¹ Uning yénida, shu yerdin tartip ibadetxana xizmetkarliri bilen sodigerlerning qoruliridin ötüp, «Tekshürüş qowuqi»ning udulidiki sépil doqmushining balixanisighiche bolghan bölikini zergerlerdin bolghan Malkiya yasidi. □ ³² Doqmushning balixanisi bilen «Qoy qowuqi»ning arılıqidiki bölekni zergerler bilen sodigerler yasidi.

□ **3:26 «ibadetxana xizmetkarliri»** —ibraniy tilida «Netaniylar».

□ **3:31 «udulidiki sépil doqmushining balixanisighiche»** — yaki «udulidiki sépil doqmushigha chiqish yolighiche» yaki «udulidiki sépil doqmushidiki pelempeygiche».

4*Sanballatning xapa bolushi we mesxire qilishi*

¹ Shundaq boldiki, Sanballat bizning sépilni yéngiwashtin ongshawatqanlıqimizni anglap ghezeplinip, qehri bilen Yehudalarni mesxire qildi. ² U öz qérindashliri we Samariye qoshuni aldida: — Bu zeip Yehudalar néme qiliwatidu? Ular özlerini shundaq mustehkemlimekchimu? Ular qurbanlıqlarnı sunmaqchimu? Ular bir kün ichide püttürüşmekchimu? Topa döwiliri ichidin köyüp ketken tashlarnı kolap chiqirip ulargha jan kirgüzemdiken? — dédi. □ ³ Uning yénida turuwatqan Ammoniy Tobiya: — Ular herqanche yasisimu, bir tülke sépilning üstige yamiship chiqsa, ularning tash témini örüwétidu! — dédi.

Nehemiyaning duasi

⁴ — I Xudayimiz, qulaq sélip angughaysen, kemsitilmektimiz, ularning qilghan haqaretlirini öz beshigha yandurghaysun; ularni tutqun qilip élip bérilghan yaqa yurtta xeqning oljisigha aylandurghaysun! ⁵ Ularning qebihlikini yapmighaysen, gunahliri

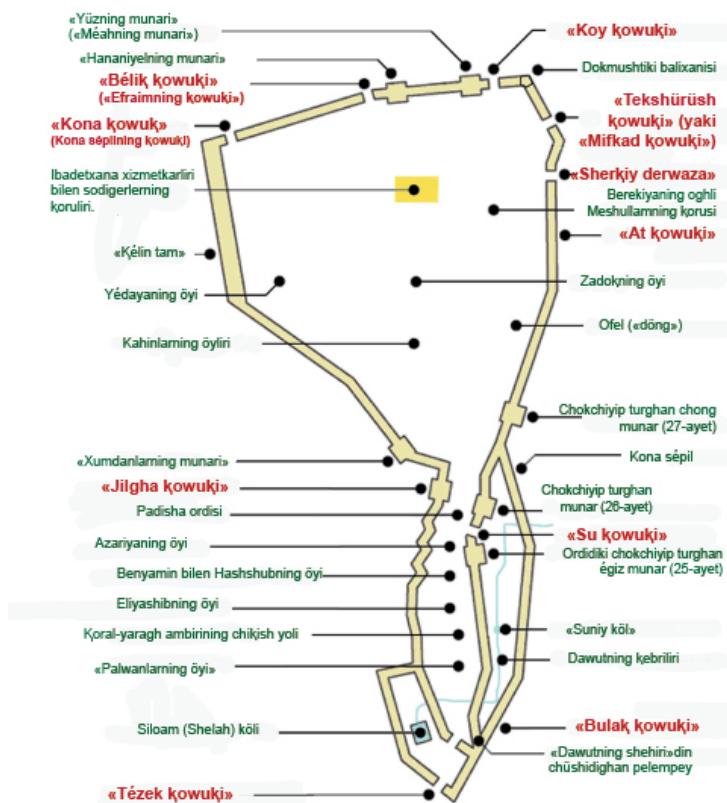
□ **4:2 «Ular özlerini shundaq mustehkemlimekchimu?»** — yaki «ular öz meylische shundaq kétiwerse bolamdu?» yaki «özlerlige tayinip bu ishni qilalamdu?». Tékistning ibraniy tilini chüshinish sel tes. **«Topa döwiliri ichidin köyüp ketken tashlarnı kolap chiqirip ulargha jan kirgüzemdiken?»** — bu mesxire sözliri ichide bir-birige zit kélidighan ishlar bar. Qarighanda, gerche Sanballat mazaq qilghini bilen, uning qurulushqa bolghan ghezipi uningda bu ish püttürülüshi mumkin, dégendek bixil qorqunchning barliqigha ispat bolidu.

aldingdinmu öchürüwétilmisun; chünki ular sépilni
ongshawatqanlarning könglige azar berdi!

6 Shundaqtimu sépilni yéngiwashtin ongshawerduq; uni ulap, égizlikini yérimigha yetküzduq; chünki köpchilik köngül qoyup ishlidi.

Yérusalémning kowuk-derwazilari

(Nehemiya dewri - «Nehemiya» 3-babni körüng)

Yérusalémning qowuqları (Nehemiya qayta qurghan)

Düshmenlerning tosqunluq we buzghunchiliq qilishqa qestlishi

⁷ Shundaq boldiki, Sanballat, Tobiya, Erebler, Ammoniyalar, Ashdodluqlar Yérusalém sépillirini yéngiwashtin ongshash qurulushining yenila élip bériliwatqanlıqını, sépil böşüklining étiwétılgenlikini anglap qattiq ghezepke kélishti-de, ⁸ birlikte Yérusalémgha hujum qılıp uningda qalaymiqanchiliq tughdurushni qestleshti. ⁹ Shunga biz Xudayimizgha iltija qıldıq hem ularning sewebidin kéche-kündüz közetchi qoyup, özirimiz ulardin mudapielenduq.

¹⁰ Bu chaghda Yehudiyedikiler: — Ishchihammallar halidin ketti, shuningdek chalma-kések exletler yenila nahayiti köp, biz sépilni ongshashqa hetta sépilghimu yéqinlishalmiduq! — déyishti. ¹¹ Shuning bilen bir waqitta düshmenlirimiz: — Ular sezmeste, ular körmeste, ularning arisigha kiriwélip ularni öltürüp, qurulushni toxitiwétimiz! — déyishti.

¹² We shundaq boldiki, ularning etrapida turuwartqan Yehudalarmu yénimizgha on qétim kélép: — Qaysi terepke qarisanglar, ular shu tereptin kélép silerge hujum qilmaqchi! — dep xewer yetküzüşti. □ ¹³ Shunga men xelqni jemet-jemet boyiche, qoligha qilich, neyze we oqyalirini élip, sépili pes bolghan yaki hujumgha ochuq

□ **4:12 «qaysi terepke qarisanglar, ular shu tereptin kélép silerge hujum qilmaqchi!»** — esli ayetning köchürülmisi kemtük bolghachqa, menisini jayida chiqirish tes bolup qaldi; shunga mushu Yehudylarning éytqan sözlirining birnechche xil terjimi-liri bar. Lékin asasiy menilirining hemmisi düshmenlerning hert-ereplime qestleshirini körsitudu.

turghan yerlerde sépilning arqisida qarawulluqta turushqa qoydum. ¹⁴ Közdin kechürüp chiqqandin keyin ornumdin qopup mötiwerler bilen emeldalar we bashqa xelqqe: — Ulardin qorqmanglar; ulugh we dehshetlik Rebni ésinglarda tutunglar, öz qérindashliringlar, oghul-qizliringlar, ayalliringlar we öy-makaninglar üçün jeng qilinglar, dédim.

Bir tereptin ishlesh, bir tereptin mudapielinish

¹⁵ Shundaq boldiki, özlirining suyiquestini biliп qalghanliqimiz düshmenlerning quliqigha yetip barghach, shuningdek Xuda ularning suyiquestini bitchit qilghach, biz hemmimiz sépilgha qaytip, herbirimiz esli ish ornimizda ishni dawamlashturiwerduq.

¹⁶⁻¹⁷ Ene shu chaghdin bashlap xizmetkarlirlarning ýerimi ish bilen boldi, ýerimi qoligha neyze, qalqan, oqya tutqan, dobulgha-sawut kiygen halda yürüshti. Serdar-emeldarlar sépilni ongshawatqan barliq Yehuda jemetidikilerning arqisida turdi. Hem yüklni toshuwatqanlar hem ulargha yük artiwatqanlarmu bir qolida ishlep, bir qolida yaraghlirini ching tutushqanidi.

¹⁸ Tamchilarining herbiri bellirige qilich-xenjerlirini asqan halda sépilni yasawatatti; kanaychi bolsa ýenimda turatti. ¹⁹ Men mötiwerler, emeldarlar we bashqa xelqqe: — Bu qurulush nahayiti chong, dairisi keng; biz hemmimiz sépilda bölek-bölekler boyiche tarqilip ishlep, bir-birimizdin yiraq turuwatimiz. ²⁰ Shunga meyli qeyerde bolunglar, kanay awazini anglisanglarla,

biz bar shu yerge kélip yighilinglar; Xudayimiz biz üchün jeng qilidu, — dédim.■

21 Biz ene shu teriqide ishliduq; xelqning yérimi tang atqandin tartip yultuz chiqquche neyzilirini ching tutup turushti. **22** U chaghda men yene xelqqe: — Hemmeylen öz xizmetkari bilen kéchini Yérusalémha kirip ötküzsün, shundaq bolsa ular kéchisi bizning muhapizetchilikimizni qilidu, kündüzi ishleydu, dédim. **23** Shundaq qilip ya men, ne qérindashlirim, ya xizmetkarlirim yaki manga egeshken muhapizetchilerning héchqaysisi kiyimlirini sélishmidi; herbiri hetta sugha barghandimu özining yaraghlarini éliwalatti.□

5

Namratlarning nalisi

1 U chaghda xalayıq we ularning xotunliri öz qérindashliri bolghan Yehudalar üstidin shikayet qilip qattiq dad-peryad kötürüshti. **2** Beziler: — Biz we oghul-qızlirimizning jan sanımız köp, kün kechürishimiz üçün toyghudek ashlıq almisaq bolmaydu, déyishti. **3** Yene beziler: — Biz acharchiliqtan qalghan waqtimizda ashlıq élip yeymiz dep étizlirimiz, üzümzarlıqlirimizni we öylirimizni renige bérishke mejbur bolduq, déyishti. **4** We yene beziler: — Padishahning

■ **4:20** Mis. 14:25; Qan. 1:30; 28:7 □ **4:23** «herbiri **hetta sugha barghandimu** özining **yaraghlarini** éliwalatti» — yaki «herbiri ong qolidin yaraghlarini chüşhürüşmidi» yaki «herbireylen peqet yuyun'ghandila kiyimlirini salatti». Eyni tékist kemtüktek körünüd.

étizlirimiz we üzümzarlıqlımız üstige salghan baj-séliqni tapshurushqa pul qerz alduq. □ 5 Gerche bedenlirimiz qérindashlirimizning bedenlirige, perzentlirimiz ularning perzentlirige oxshash bolsimu, lékin oghul-qizlirimizni qul-dédek bolushqa tapshurmay amalimiz bolmidi; emeliyette qizlirimizdin beziliri alliqachan dédek bolupmu ketti; ularni bedel tölep hörlükke chiqirishqa qurbimiz yetmidi, chünki bizning étizlar we üzümzarlıqlımız hazır bashqıllarning qolididur, — déyishti.

Nehemianing mötiwerler bilen mensepdarlarlarni ghezep bilen eyiblishi

6 Men ularning dad-peryadlirini we éytqan bu geplirini anglighandin kéyin qattiq ghezeplendim.

7 Könglümde birer qur oyliniwalghandin kéyin, mötiwerler bilen emeldarlarni eyiblep: — Siler öz qérindashliringlarga qerz bérip ulardin ösüm alidíkensiler-he! — dep tenbih berdim. Andin ularning sewebidin chong bir yighin échip

■ 8 ularni: — Biz küchimizning yétishiche yat taipilerge sétiwétilgen qérindishimiz Yehudalarsı qayturup sétiwalduq, lékin siler bizni ularni qayturup sétiwalsun dep qérindashliringlarnı yene sétiwetmekchi boluwatamsiler? — dep eyibliwidim, ular deydighan gep tapalmay, shük turup qaldi. 9 Andin men ulargha yene:

□ 5:4 «Padishahning étizlirimiz we üzümzarlıqlımız üstige salghan baj-séliqni tapshurushqa pul qerz alduq» — yaki «padishahning baj-séliqini töleshke étizlirimiz we üzümzarlıqlirimizni renige bérip pul qerz alduq». ■ 5:7 Mis. 22:24

— Silerning bu qilghininglar qamlashmaptu. Siler düşhmenlirimiz bolghan taipiler alındıda bizni ahanetke qaldurmay, Xudayimizning qorqunchida mangsanglar bolmasmidi?

10 Menmu, qérindashlirim we xizmetkarlirim ulargha pul we ashlıq ötne bérip turup ösüm alsaq alattuq! Silerdin ötünimen, mundaq ösüm élishtin waz kécheyli! □ **11** Ötünüp qalay, siler del bugün ularning étizlirini, üzümzarlıq, zeytunzarlıq we öylirini qayturup béringlar, we shuningdek siler ulardin ündürüwalghan pul, ashlıq, yéngi mey-sharab we yéngi zeytun maylirining ösümini ulargha qayturup béringlar, dédim. □

12 Ular: — Qayturup bérimez, emdi ulardin héch ösüm almamız; sili néme désile, biz shundaq qıl-

□ **5:10** «Menmu, qérindashlirim we xizmetkarlirim ulargha pul we ashlıq ötne bérip turup ösüm alsaq alattuq» — bashqa birxil terjimi: — (1) «menmu, qérindashlirim, xizmetkarlirimmu ulargha pul we ashlıq ötne bérip turuwatımız» yaki: — (2) «menmu, qérindashlirim, xizmetkarlirimmu ulargha pul we ashlıq ötne bérip turaylı». Nehemianing xarakteri bek séxiy bolghachqa, belkim ösümsiz ötne-qerzni köp bergen bolushi mumkin idi. Uning üstige, qérindashlarga ötne bérip ösüm élish Musa peyghemberge nazil qilin'ghinigha xilaplıq («Mis.» 22:25, «Pend.» 15:5). Shunga bu ikkinchı xil terjimini toghra emes, dep qaraymız. «mundaq ösüm élishtin waz kécheyli!» — yaki «mushundaq qerzge reni élishtin waz kécheyli!». □ **5:11** «...bügün ularning étizlirini, üzümzarlıq, zeytunzarlıq we öylirini qayturup béringlar...» — mushu étiz qatarlıq mülükler eslide qerz-ötnilerge «rene» süpitide qoyulghan bolup, qerz igiliri ularni tartiwalghan bolsa kérek. «pul, ashlıq...we yéngi zeytun maylirining ösümini» — ibraniy tilida «pul, ashlıq, ...we yéngi zeytun maylirining yüzdin biri» yaki «ösümi bir pirsent» — qandaq terjime qilinishtin qet'iynezer, mushu sözler choqum ösümnинг özini körsitishi kérek.

imiz, déyishti. Men kahinlarni chaqirtip kélip, ularni bu wede boyiche shundaq ijra qilishqa qesem ichküzdüm. □ 13 Men tonumning péshini qéqip turup: — Kim mushu wedini ada qilmisa, Xuda shu yol bilen uning özini öz öyidin we mal-mülkidin mehrum qilip qéqiwtetsun! Shu yol bilen uning hemme némisi quruqdilip qalghuche qéqiwtetsun! — dédim. Pütkül jamaet birdek: «Amin!» déyishti hem Perwerdigargha Hemdusana oqushti. Andin köpchilik shu wedisi boyiche déginidek qilishti.

Pak-diyonetlik we addiy-sadda Nehemiya

14 Shuningdek, Yehudiye zéminida ulargha waliy bolushqa tiklen'gen kündin buyan, yeni padishah Artaxshashtanıng yigirminchı yıldın ottuz ikkinchi yılıghiche bolghan on ikki yıl ichide ne men, ne méning uruq-tughqanlırim waliyliq nénni héch yémidi. 15 Mentin ilgiri waliy bolghanlar xelqqe éghirchilik sélip, ulardin kündilik ashlıq, mey-sharab we shuningdek qırıq shekel kümüşh élip kelgeniken; hetta ularning xizmetkarlırimu xelqning üstidin hoquqwazlıq qilip kelgeniken. Lékin men Xudadin qorqidighinim üçün undaq qilmidim.

□ 5:12 «Men kahinlarni chaqirtip kélip, ularni ... shundaq ijra qilishqa qesem ichküzdüm» — kahinlar eslide qerz igiliri emes; ularning mes'uliyiti bashqilarıng shu wedisini ada qilishiga nazaretcilik qilishtin ibaret idi. Eslide kahinlar ösüm bérish togruluq muqeddes qanun-belgilimilerni bilishi kérek idi, shundaqla bundaq weziyetke yol qoymaslıqi kérek idi.

□ 16 Men derweqe sépilning qurulushighila bérilgechke, biz hetta birer étiznimu sétiwalmiduq; méning barliq xizmetkarlirimmu qurulushta ishleshke shu yerge yighilatti. 17 Etrapimizdiki yat ellerdin bizning yénimizgha kelgenlerdin bölek, méning bilen bir dastixanda ghiza yeydighanlar Yehudiylar we emeldarlardin bir yüz ellik kishi idi. 18 Herküni bir kala, xillan'ghan alte qoy teyyarlinatti, yene manga bezi uchar qushlar teyyarlinatti; her on künde bir qétim herxil mol mey-sharab bilen teminlinetti. Shundaq bolsimu men yenila «waliy néni»ni telep qilmidim; chünki qurulush Ishi xelqning üstidiki éghir yük idi.

19 – Ah Xudayim, men mushu xelq üçün qilghan barliq ishimni yad etkeysen, manga shapaet körsetkeysen! ■

6

Sanballatning qurulushqa tosqunluq qilish suyiqesti

1 Shundaq boldiki, Sanballat, Tobiya, ereb bolghan Geshem we düshmenlirimizning qalghan qismi méning sépilni yéngiwashtin ongshap chiqqanliqimni, sépilning emdi böşüklirining qalmaghanliqini anglap (lékin u chaghda men téxi sépil qowuqlirining qanatlirini ornatmaghanidim), 2 Sanballat bilen Geshem

□ 5:15 «**qiriq shekel kümüş**» — «shekel» éghirliq miqdari, bir shekel kümüş bolsa belkim 11.4 gram idi. Mushu yerde «qiriq shekel» belkim herküni xelqtin alghan pulni körsitishi mumkin.

■ 5:19 Neh. 13:22

manga: — Kelsila, biz Ono tüzlenglikidiki Kefirim kentide körüşheyli! — dep adem ewetiptu. Emeliyette ular manga qest qilmaqchi iken. □

³ Shunglashqa men elchilerni ewetip: — Men ulugh bir ish bilen shughulliniwatqanliqimdin siler terepke chüshmeymen. Men qandaqmu silerning qéshinglarga barimen dep, ishni tashlap uni toxtitip qoyay? — dédim.

⁴ Ular uda töt qétim mushu teriqide adem ewetti, men her qétim shundaq jawap berdim.

⁵ Andin Sanballat beshinchı qétim shu teriqide öz xizmetkarıgha péchetlenmigen xetni qolıgha tutquzup ewetiptu. ⁶ Xette: «Herqaysi eller arisida mundaq bir gep tarqılıp yürüdü, we Geshemmu shundaq deydu: — Sen we Yehudalar birge isyan kötürmekchi ikensiler; shunga sen sépilnimu yéngiwashtın ongshashqa kirishipsen; éytishlarga qarighanda sen özüngni ulargha padishah qilmaqchikensen. □ ⁷ Sen yene Yérusalémda özüng togruluq: «Mana, Yehudiyede özimizning bir padishahımız bar!» dep jar sélip teshwiq qilishqa birnechche peyghember qoyupsen. Emdi bu gepler sözsiz padishahning quliqığha yétip bayan qilinidu. Shunga, kelgin, biz birlikte meslihetlishiwalaylı» déyilgeniken.

⁸ Men uninggha: «Sen éytqan ishlar héchqachan qilin'ghan emes; bular belki öz könglüngdin oydurup chiqarghining, xalas» dep jawap qayturdum.

⁹ Emeliyette, ular: «Mushundaq qilsaq ularning qoli maghdursızlinip, qurulush ishi ada qilinmay

□ **6:2 «Kefirim kentide»** — yaki «kentlerning biride». □ **6:6 «Geshem»** — ibraniy tilida mushu yerde «Gashmu» — Geshemning yene bir shekli.

qalidu!» dep oylap bizni qorqatmaqchi idi.
 — «Emdi méning qolumni ishta téximu
 küchlendürgeysen!».

Yalghan peyghember Shémayaning tehdit sélishi

10 Mehetabelning newrisi, Délayaning oghli Shémaya özini öz öyige qamiwalghanidi; men uning öyige kelsem u: — Biz Xudaning öyide, ibadetxanining ichide körüşheyli we ibadetxanining derwaza qanatlirini étip qoyayli; chünki ular séni öltürgili kéliodu; shübhisizki, kéchisi kélip séni öltürmekchi boldi! — dédi.□

11 Men: — Manga oxshash bir adem qandaqmu qéchip ketsun? Mendek bir adem jénimni qutquzimen dep qandaqmu ibadetxanigha kiriwalghudekmen? Men hergiz u yerge kiriwalmaymen! — dep jawap berdim. 12 Chünki men qarisam, uning Xuda teripidin ewetilgen emes, belki Tobiya bilen Sanballat teripidin sétiwélinip, manga zéyan yetküzmekchi bolup bu besharet bergenlikige közüm yetti. 13 Uni sétiwélishidiki meqset, méni qorqutup, shularning déginidek qilghuzup gunah qildurushtin ibaret idi. Shundaq qilghan bolsam, namimni bulghap

□ **6:10** «Shémaya özini öz öyige qamiwalghanidi — özini qamiwélishning sewebi éniq emes; «resimiy napak» bolghanlıqi yaki qesem ichkenlikli seweb bolghan bolushi mumkin.

méni qarilashqa shikayet qilalaydighan bolatti. □
14 — «Ah Xuda, Tobiya bilen Sanballatni ésingda tutup, ularning qilghanlirigha yarisha öz beshigha yandurghaysen, shundaqla méni qorqatmaqchi bolghan ayal peyghember Noadiya bilen bashqa peyghemberlerningmu qilghanlirini öz beshigha yandurghaysen!».

Qayta ongshashning tamamlinishi

15 Élul éyining yigirme beshinchi küni sépil pütti, pütün qurulushqa ellik ikki kün waqit ketti.
16 Shundaq boldiki, düshmenlimiz buningdin xewer tapti we etrapimizdiki barliq eller qorqup kétishti; öz neziride heywiti bek chüshüp ketti we bu *qurulushni* Xudayimizning Özí élip barghan ish ikenlikini bilip yetti. **17** Shu künlerde Yehudiyediki mötiwerler Tobiyagha nurghun xet yazdi, Tobiyamu ulargha jawaben daim xet yézip turdi.
18 Chünki Yehudiyede Tobiyagha baghlinip qélip, qesem ichken nurghun kishiler bar idi; chünki u Arahning oghli, Shékaniyaning küy'oghli idi, hemde uning oghli Yohanan Berekiyaning oghli Meshullamning qizini xotunluqqa alghanidi.
19 Shuningdek ular yene méning aldimda pat-pat

□ **6:13 «Shundaq qilghan bolsam, namimni bulghap méni qarilashqa shikayet qilalaydighan bolatti»** — Sanballat we Tobiyaning bu eqli xéli hibile-mikirlik idi. Nehemiya kahin emes; shunga (1) u ibadetxanigha napak halda yaki éhtiyatsizliq bilen kirse gunah ötküzüshi mumkin idi; (2) «muqeddes jay»ning özige kirgen bolsa gunahi téximu éghir bolatti; qaysila ehwalda bolsun öz xelqi aldidiki nam-abruiy chüshken bolatti we shuning tüpeylidin qurulush ishi toxtitilghan bolatti.

Tobiyaning yaxshi ishlirini tilgha élip qoyushatti hem méning geplirimnimu uningha yetküzüp turushatti; Tobiya bolsa manga pat-pat tehdit sélip xet yézip turattı.

7

Hanani bilen Hananiyaning birlikte bashqurushqa qoyulushi

¹ Sépil ongshilip bolup, men derwazilarni ornitip, derwaziwenlerni, ghezelkeshlerni we Lawiyarlarni békítip teyinligendin kényin shundaq boldiki, ² Men inim Hanani bilen qel'e serdari Hananiyani Yérusalémni bashqurushqa qoydum; chünki Hananiya ishenchlik adem bolup, Xudadin qorqushta köp ademlerdin éship kétetti. □

³ Men ulargha: — Kün issighuche Yérusalémning qowuqliri échilmisun; qowuqlarning qanatlari étiligende, baldaqlar taqalghan waqitliridimu derwaziwenler yénida turup közet qilisun; shuningdek Yérusalémda turuwatqanlardin qarawullar közet nöwetlirige qoyulup béktilsun; herbir adem özining bir közitige mes'ul bolsun, shundaqla herbirining köziti öz öyining udulida

□ **7:2 «inim Hanan»** — Nehemiyaning inisi 1:2, 3de tilgha élinidu. **«Men inim Hanani bilen ... Hananiyani Yérusalémni bashqurushqa qoydum»** — Yérusalémni bashqurushqa ademlerni qoyush, Nehemiyaning Artaxshashtaning yénigha qaytmaqchi ikenlikini körsitishi mumkin (2:6ni körüng). **«Hananiya ishenchlik adem bolup...»** — ibraniyi tilida «u ishenchlik adem bolup...». Bezi alimlar «u» Hananini körsitidu, dep qaraydu.

bolsun, dep tapilidim. □ 4 Sheher chong hem kengri bolghini bilen ahale az, öyler téxi sélinmighanidi.

Birinchi qétim qaytip kelgen Yehudiylar «Ezra» 2:1-35ni körüng

5 Xudayim könglümge mötiwerler, emeldarlar we xelqning herbirini nesebnamisi boyiche roxyetke élishqa ularni yighthish niyitini saldi. Men awwal birinchi qétim qaytip kelgen ademlerning nesebnamisini taptim, uningda mundaq pütülgendili: —

6 Töwendikiler Yehudiye ölkisidikilerdin, esli Babil padishahi Néboqadnesar teripidin sürgün qilin'ghanlardin, Yérusalém we Yehudiyege chiqip,

□ 7:3 «derwaziwenler yénida turup közet qilisun» — ibraniy tilida «ular yénida turup közet qilisun». «shuningdek Yérusalémda turuwatqanlardin qarawullar közet nöwetlirige qoyulup békitsun; herbir adem özining bir közitige mes'ul bolsun, shundaqla herbirining köziti öz öyining udulida bolsun, dep tapilidim» — bashqa birxil terjimisi: «shuningdek Yérusalémning qowuqliri chüşh waqtida ochuq turmisun; qowuqlar étilgende, baldaqliri taqalghinida derwaziwenler yénida turup közet qilisun; Yérusalémda turuwatqanlardin qarawullar élinip, közet nöwetlirige qoyup békitsun; beziler alahide nöwettiki közette tursun, beziler öz öyining udulida közette tursun». Yene bashqa birnechche xil terjimiliri uchrishi mumkin.

herbiri öz shehirlirige ketti: —□ ■

⁷ Ular Zerubbabel, Yeshua, Nehemiya, Azariya, Raamiya, Nahamani, Mordikay, Bilshan, Misperet, Bigway, Nehum we Baanahlar bille qaytip keldi. Emdi Israil xelqining ichidiki erkeklerning sani töwendikiche; —

⁸ Paroshning ewladliri ikki ming bir yüz yetmish ikki kishi; ⁹ Shefatianing ewladliri üch yüz yetmish ikki kishi; ¹⁰ Arahning ewladliri alte yüz yetmish besh kishi; ¹¹ Pahat-Moabning ewladliri, yeni Yeshua bilen Yoabning ewladliri ikki ming sekkiz yüz on sekkiz kishi; ¹² Élamning ewladliri bir ming ikki yüz ellik töt kishi; ¹³ Zattuning ewladliri sekkiz yüz qiriq besh kishi; ¹⁴ Zakkayning ewladliri yette yüz atmish kishi; ¹⁵ Binnuiyning ewladliri alte yüz qiriq sekkiz kishi; ¹⁶ Bibayning ewladliri alte yüz yigirme sekkiz kishi; ¹⁷ Azgadning ewladliri ikki ming üch yüz yigirme ikki kishi; ¹⁸ Adonikamning ewladliri alte yüz atmish yette kishi; ¹⁹ Bigwayning

□ **7:6 «Töwendikiler... esli Babil padishahi Néboqadnesar teripidin sürgün qilin'ghanlardin...»** — bu tizimlik bilen «Ezra» 2-babtiki tizimlik otturisida ademlerning isimliri, sani we tizimlik tertipide bezide azraq perqler bar. Bu perqler ikki tizimlikning heqiqet ikenlikige téximu ispat bérifu. Ikkinci tizimlikni Yérusalémda, birinchi tizimlikni Babilda qilghan bolushi mumkin. Ikkinci tizimlik axirida Yérusalémgha yétip kélip olturaqlashqanlarni körsitidu; birinchi tizimlikte xatirilen'gen beziliri shübhesiszki, kényin niyitidin éynip, Yérusalémgha barmay qalghan yaki barghandin kényin, yene Babilgha qaytip ketkenidi; shundaqla Yérusalémgha qaytish yolidä ölgenler bolushimu mumkin. Eslidiki tizimlikke xatirilenmigen bolsimu, lékin kényin Yérusalémgha barimen dep «qaytish»qa qatnashqanlarmu bar bolsa kérek; ular ikkinchi tizimlikke xatirilen'gen. ■ **7:6 Ezra 2**

ewladliri ikki ming atmish yette kishi; ²⁰ Adinning ewladliri alte yüz ellik besh kishi; ²¹ Hezekiyaning jemetidin bolghan Atérning ewladliri toqsan sekkiz kishi; ²² Hashumning ewladliri üç yüz yigirme sekkiz kishi; ²³ Bizayning ewladliri üç yüz yigirme töt kishi; ²⁴ Harifning ewladliri bir yüz on ikki kishi; □ ²⁵ Gibéonning ewladliri toqsan besh kishi; □ ²⁶ Beyt-Lehemlikler bilen Nitofaliqlar jemiy bir yüz seksten sekkiz kishi; ²⁷ Anatotluqlar bir yüz yigirme sekkiz kishi; ²⁸ Beyt-Azmawetlikler qiriq ikki kishi. ²⁹ Kiriat-yárimliqlar, Kefirahliqlar we Beerotluqlar bolup jemiy yette yüz qiriq üç kishi; ³⁰ Ramahliqlar bilen Gébaliqlar jemiy alte yüz yigirme bir kishi; ³¹ Mikmashliqlar bir yüz yigirme ikki kishi; ³² Beyt-Ellikler bilen ayiliqlar jemiy bir yüz yigirme üç kishi; ³³ ikkinchi bir Nébodikiler ellik ikki kishi; ³⁴ ikkinchi bir Élamning ewladliri bir ming ikki yüz ellik töt kishi; ³⁵ Harimning ewladliri üç yüz yigirme kishi; ³⁶ Yérixoluqlar üç yüz qiriq besh kishi; ³⁷ Lod, Hadid we Ononing ewladliri jemiy yette yüz yigirme bir kishi; □ ³⁸ Sinaahning ewladliri üç ming toqquz yüz ottuz kishi.

Qaytip kelgen kahinlar we Lawiylar «Ezra» 2:36-42ni körüng

³⁹ Kahinlarning sani tòwendikiche: — Yeshua jemetidiki Yedayaning ewladliri toqquz yüz yetmish

□ ^{7:24} «Harif» — «Ezra» 2:18de «Yorah». □ ^{7:25} «Gibéon» — «Ezra» 2:20de «Gibbar». □ ^{7:37} «**Lod, Hadid we Ononing ewladliri...**» — yaki «Lodluqlar, Hadidliqlar we Onoluqlar...».

üch kishi; ⁴⁰ Immerning ewladliri bir ming ellik ikki kishi; ⁴¹ Pashxurning ewladliri bir ming ikki yüz qiriq yette kishi; ⁴² Harimning ewladliri bir ming on yette kishi.

⁴³ Lawiylarning sani töwendikiche: — Xodwahnинг ewladliridin, yeni Yeshua bilen Kadmiyelning ewladliri yetmish töt kishi.□

⁴⁴ Ghezelkeshlerdin: — Asafning ewladliri bir yüz qiriq sekkiz kishi.

⁴⁵ Derwaziwenlerning neslidin: — Shallumning ewladliri, Atérning ewladliri, Talmonning ewladliri, Akkubning ewladliri, Xatitaning ewladliri bilen Shobayning ewladliri jemiy bir yüz ottuz sekkiz kishi.

Qaytip kelgen muqeddes jay we shah jemetidiki xizmetkarlar «Ezra» 2:43-58ni körüng

⁴⁶ Ibadetxana xizmetkarliri töwendikiche: — Zixaning ewladliri, Xasufaning ewladliri, Tabbaotning ewladliri. □ ⁴⁷ Kirosnинг ewladliri, Siyaning ewladliri, Padonning ewladliri, □

⁴⁸ Libanahning ewladliri, Hagabahning ewladliri, Shalmayning ewladliri, ⁴⁹ Hananning ewladliri, Giddelning ewladliri, Gaharning ewladliri,

⁵⁰ Réayahning ewladliri, Rezinning ewladliri, Nikodaning ewladliri, ⁵¹ Gazzamning ewladliri, Uzzaning ewladliri, Pasianing ewladliri, ⁵² Bisayning ewladliri, Meunimning ewladliri,

□ **7:43** «Xodwah» — «Ezra» 2:40de «Xodawiya». □ **7:46** «ibade-txana xizmetkarliri» — ibraniy tilida «Netiniylar». Menisi belkim «béghishlan'ghanlar». Ularning ejdadliri belkim «Gibéonluqlar» idi. «Yeshua» 9:27ni we «1Tar.» 9:2ni körüng. □ **7:47** «Siya» — «Ezra» 2:47de «Siyaha».

Nefussesimning ewladliri, □ 53 Bakbukning ewladliri, Xakufaning ewladliri, Xarxurning ewladliri, ⁵⁴ Bazlitning ewladliri, Mehidaning ewladliri, Xarshaning ewladliri, □ 55 Barkosning ewladliri, Siséraning ewladliri, Témahning ewladliri, ⁵⁶ Neziyaning ewladliri bilen Xatifaning ewladliridin ibaret.

⁵⁷ Sulaymanning xizmetkarlirining ewladlirining sani töwendikiche: — Sotayning ewladliri, Soferetning ewladliri, Péridaning ewladliri, □ 58 Yaalaning ewladliri, Darkonning ewladliri, Giddelning ewladliri, ⁵⁹ Shefetiyaning ewladliri, Xattilning ewladliri, Poqeret-Hazzibaimning ewladliri bilen Amonning ewladliridin ibaret. □ 60 Ibadetxana xizmetkarliri we Sulaymanning xizmetkari bolghanlarning ewladliri jemiy üch yüz toqsan ikki kishi.

Kélip chiqishi naéniq kishiler «Ezra» 2:59-63

61 Töwendiki kishiler Tel-Méléh, Tel-Xarsha, Kérub, Addon, Immerdin kelgen bolsimu, lékin ular özilirining ata jemetining yaki nesebining Israil adimi ikenlikini ispatlap bérelmidi. ⁶² Bular Délayaning ewladliri, Tobiyaning ewladliri we Nikodaning ewladliri bolup, jemiy alte yüz qiriq ikki kishi; ⁶³ Kahinlardin Xabayaning ewladliri, kozning ewladliri bilen Barzillayning ewladliri bar idi; Barzillay Giléadliq Barzillayning bir qizini alghachqa ularning éti bilen atalghanidi.

□ 7:52 «Nefussesim» — «Ezra» 2:50de «Nefussim». □ 7:54 «Bazlit» — yaki «Bazlut» «Ezra» 2:52. □ 7:57 «Périda» — yaki «Péruda» «Ezra» 2:55. □ 7:59 «Amon» — yaki «Ami» «Ezra» 2:57.

□ 64 Bular jemetining nesebnamisini izdep tapalmidi; shunga ular «napak» hésablinip kahinliqtin qalduruldi. 65 Waliy ulargha: — Urim we tummimni kötürgüchi kahin arimizda xizmette bolghuche «eng muqeddes yimeklikler»ge éghiz tegküzmeysiler, dédi. □

Qaytip kelgüchilerning omumiy sani «Ezra» 2:64-67nimu körüng

66 Pütün jamaet jemiy qiriq ikki ming üch yüz atmish kishi; □ 67 Buningdin bashqa ularning yene yette ming üch yüz ottuz yette qul-dédiki bar idi; yene ikki yüz qiriq besh er-ayal ghezelchisi bar idi. ularning yette yüz ottuz alte éti, ikki yüz qiriq besh qéchiri, 69 töt yüz ottuz besh tögisi we alte ming yette yüz yigirme éshiki bar idi.

Ibadetxana üçhün teqdim qilin'ghan sowghatlar «Ezra» 2:68-70nimu körüng

□ 7:63 «Kozning ewladliri» — yaki «Hakkozning ewladliri». □ 7:65 «Waliy» — ibraniy tilidiki «Tirshata», eslide Pars tili bolup, menisi belkim «janabliri». «urim we tummim» — alahide birxil tashlar. U kahin kiygen «efod»ning yanchuqida (qoshénda) turidu. Bu tashlar arqliq Israil xelqi Xudadin yol sorisa bolatti. «Mis.» 28:28-30ni körüng. «urim we tummimni kötürgüchi kahin arimizda xizmette bolghuche» — menisi belkim: (1) urim we tummim Babilda sürgün bolghan waqtida yoqap ketken bolushi mumkin; (2) tépilghini bilen ulargha tebir bérip menisini chüşhendüridighan kahin téxi chiqmadi. □ 7:66 «qiriq ikki ming üch yüz atmish kishi» — bu «Ezra» 2:64diki san'gha oxshash; shübhisiszki, bu Yérusalémgha ýetip kélip, Babilgha qaytmay, Yehudiyede heqiqiy olturaqlashqanlarning sanidur.

70 Jemet kattiwashliridin beziliri *ibadetxana* qurulushi üçün hediye lirini teqdim qildi; waliy xezinige ming darik altun, ellik das we besh yüz ottuz qur kahin toni teqdim qildi; □ **71** jemet kattiwashliridin beziliri qurulush xezinisige yigirme ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüşh; □ **72** xelqning qalghini yigirme ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüşh, atmish yette qur kahin tonini teqdim qildi. **73** Shuningdin kényin kahinlar, Lawiylar, derwaziwenler, ghezelkeshler we bir qisim xelq qoshulup, ibadetxana xizmetkarliri, shundaqla qalghan Israil xelqining hemmisi öz sheherlirige makanlashti.□

□ **7:70** «darik» — (yaki «draxma») — mushu yerde Pars impériyesidiki bixil altun tengge, bir darikning éghirliqi 0.4-0.5 gram bolushi mumkin; mushu yerde bu daslarning qimmiti 0.4-0.5 kilogram altun'gha barawer idi. □ **7:71** «mina» — bixil kümüşh tengge, 60 shekelge yaki «talant»tin atmishtin birige barawer idi. Mushu yerde kümüşhning jemiy éghirliqi belkim 800-1200 kilogramche idi. □ **7:73** «Shuningdin kényin kahinlar, Lawiylar, derwaziwenler, ghezelkeshler... shundaqla qalghan Israil xelqining hemmisi öz sheherlirige makanlashti» — bu ayetning menisi belkim: (1) kahinlar, Lawiylar qatarliqlar özige yéngiwashtin teqsim qilin'ghan sheherliride makan tutti, yaki Yérusalémdiki xizmette bolush üçün Yérusalémgha yéqin bolghan, shundaqla ulargha teqsim qilin'ghan sheherlerde makanlashti; (2) Lawiylardin bashqa Israillar, yeni on ikki qebilidin qaytip kelgenler **eslide** özige xas sheherlirige makanlashti yaki yéngiwashtin ulargha teqsim qilin'ghan sheherlerde makanlashti. Köp sheher-yézilar weyran bolghachqa, yaki yat ellernerig igidarchiliqi astida bolghachqa, belkim herxil imkaniyet teng bolushi mumkin idi.

8

*Tewratshunas Ezraning Tewrat-qanun kitabini
oqup bérishi*

¹ Yettinchi aygha kelgende, Israillarning hemmisi öz sheherlirige kélip orunliship boldi. Bu chaghda pütün xalayiq xuddi bir ademdek bolup «Su qowuqi» aldidiki meydan'gha yighilip, tewratshunas Ezradin Perwerdigarning Musaning wastisi bilen Israilgha tapilighan Tewrat-qanun kitabini keltürüşni telep qildi.

² Yettinchi ayning birinchi küni kahin Ezra Tewrat-qanun kitabini jamaetke, yeni erayallar, shundaqla anglap chüshineleydigan barliq kishilerning aldigha élip chiqtı; □ ³ «Su qowuqi»ning aldidiki meydanda, etigendin chüshkiche, er-ayallargha, shundaqla anglap chüshineleydigan kishilerge oqup berdi. Pütkül jamaetning qulaqliri Tewrat-qanun kitabidiki sözlerde idi. ⁴ Tewratshunas Ezra mexsus mushu ishqa hazirlan'ghan yaghach munberge chiqip turdi; uning ong teripide turghini Mattitiya, Shéma, Anayah, Uriya, Hilqiya bilen Maaséyahlar idi; sol teripide turghini Pidaya, Mishael, Malkiya, Hashom, Hashbaddana, Zekeriya bilen Meshullam idi. ⁵ Ezra pütkül xalayiqning köz aldida kitabni achi, chünki u pütün xalayiqtin égizde turatti; u kitabni achqanda, barliq xalayiq

□ **8:2 «yettinchi ayning birinchi küni»** — bu kün «kanaylar chélish héti» idi. Adette shü héyt üchün barliq xelqning Yérusalémha yighilishining zörüriyiti bolmaytti; lékin yettinchi ayning oninchi künidiki «kafaret küni» we kényinki «kepiler héti»da (14-21-küni) yighilishi muqeddes qanunda telep qilin'ghanidi.

ornidin qopti. ⁶ Ezra ulugh Xuda bolghan Perwerdigargha medhiyeler oquwidi, barliq xalayiq qollirini kötürüp jawaben: «Amin! Amin!» déyishti; andin tizlinip, pishanisini yerge yéqip, Perwerdigargha sejde qildi. ⁷ Andin kényin Lawiylardin Yeshuya, Bani, Sherebiya, Yamin, Akkub, Shabbitay, Xodiya, Maaséyah, Kélita, Azariya, Yozabad, Hanan we Pélayalar xalayiqqa Tewrat qanunini chüshendürdi; jamaet öre turatti. ⁸ Ular jamaetke kitabtin Xudaning Tewrat-qanunini jaranglıq oqup berdi we oqulghanni chüshiniwélishi üçhün uning menisi we ehmiyiti toghrisida éniq tebir berdi. □

⁹ Waliy Nehemiya bilen tewratshunas kahin Ezra we xelqqe qanunning menisini ögitidighan Lawiyalar pütkül jamaetke: — Bugün Xudayinglar bolghan Perwerdigargha atalghan muqeddes kündur, yigha-zar qilmanglar! — dédi. Chünki xalayiqning hemmisi Tewrat qanunidiki sözlerni anglap yigha-zar qilip kétishkenidi. ¹⁰ Andin Nehemiya ulargha: — Siler béríp nazu-németlerni yep, sherbetlerni ichinglar, özige *yimek-ichmek* teyyarliyalmiganlargha yémek-ichmek bölüp bérínglar; chünki bugün Rebbimizge atalghan muqeddes bir kündur. Ghemkin bolmanglar; chünki Perwerdigarning shadlıqi silerning küchünglardur, dédi. ¹¹ Lawiyalarmu: — Bugün muqeddes kün bolghachqa, tinchlininglar,

□ **8:8 «Ular ... kitabtin Xudaning Tewrat-qanunini jaranglıq oqup ... chüshiniwélishi üçhün uning menisi we ehmiyiti toghrisida éniq tebir berdi»** — bu chüshendürüş jeryani, şübhesisizki, aramiy tiligha we belkim bashqa birnechche tillargha terjime qilishnimü öz ichige alghan.

ghemkin bolmanglar! — dep jamaetni tinchlandurdi. ¹² Jamaet qaytip béríp, yep-ichishti, bashqilarghimu yimek-ichmek üleshtürüp berdi, shad-xuramliqqa chömdi; chünki ular bérilgen telim sözlirini chüshen'genidi.

«Kepiler héyti» ötküzüsh

¹³ Etisi xalayıq ichidiki qebile kattiwashliri, kahinlar we Lawiylar tewratshunas Ezraning yénigha yighilip, Tewrat qanunidiki sözlneri téximu chüshinip pem-parasetke érismekchi boldi.

¹⁴ Ular Tewrat qanunida Perwerdigar Musaning wastisi bilen Israillargha yettinchi aydiki héytta kepilerde turushi kéreklikи pütülgénlikini uqtı, ■

¹⁵ shundaqla özliri turuwatqan barlıq sheherlerde we Yérusalémda: «Siler taghqa chiqip, zeytun shéxi bilen yawa zeytun shaxlirini, xadas öjme shaxlirini, xorma derexlirining shaxlirini we yopurmaqlıri baraqsan derex shaxlirini ekilip, Tewratta yézilghinidek kepilerni yasanglar» dégenlikini tarqitip jarkalashni buyrughanlıqını uqtı. □ ¹⁶ Shuning bilen xalayıq chiqip shax ekilip özliri üçün, herbiri öylirining ögziliride, hoylilirida, Xudanıng öyidiki hoylılarda, «Su qowuqi»ning chong meydanıda we «Efraim derwazisi»ning chong meydanıda kepilerni yasap tıktı. ¹⁷ Sürgünlükten qaytip kelgen pütkül jamaet kepilerni yasap tıktı we shundaqla

■ **8:14** Mis. 23:16; Law. 23:34; Chöl. 29:12-39; Qan. 16:13, 14, 15 □ **8:15** «...Tewratta yézilghinidek kepilerni yasanglar» dégenlikini tarqitip jarkalashni buyrughanlıqını uqtı» — belgilime «Law.» 23:34-44, «Qan.» 16:13-17ni körüng.

kepilerge jaylashti; Nunning oghli Yeshuaning künliridin tartip shu kün'giche Israillar undaq qilip baqmighanidi. Hemmeylen qattiq xushal bolushti. ¹⁸ Birinchi kündin axirqi kün'giche Ezra herküni Xudaning Tewrat-qanun kitabini oqudi. Ular yette kün héyt ötküzdi; sekkizinchı künü belgilime boyiche tentenilik ibadet yighilishi ötküzüldi.

9

Xelqning roza tutup gunahini tonushi

¹ Shu ayning yigirme tötinchi künü Israillar roza tutup, boz kiyip, üsti-béshigha topa chachqan halda yighildi; ² Israil nesli özlirini barliq yat taipilerdin ayrip chiqtı, andin öre turup özlirining gunahlirini we ata-bowilirining ötküzgen qebihliklirini étirap qildi. ³ Ular shu künning töttin biride öz yérilde turup özlirining Xudasi bolghan Perwerdigarning Tewrat-qanun kitabini oqudi; künning yene töttin biride özlirining gunahlirini tonudi we Xudasi bolghan Perwerdigargha sejde qildi. ⁴ Lawiylardin Yeshua, Bani, Kadmiyel, Shebaniya, Bunni, Sherebiya, Bani we Kénanilar pelempeylerde turup özlirining Xudasi bolghan Perwerdigargha ünlük awaz bilen nida qildi. □

Hemodusana we dua

□ 9:4 «Lawiylardin **Yeshua, Bani, Kadmiyel, Shebaniya, Bunni, Sherebiya, Bani we Kénanilar pelempeylerde turup,...» — yaki «Yeshua, Bani, ... we Kénanilar Lawiylarning pelempiyide turup,...».**

5 Lawiy Yeshua, Kadmiyel, Bani, Hashabiniya, Sherebiya, Xodiya, Shebaniya we Pitahiyalar: «Ornunglardin qopup Xudayinglar bolghan Perwerdigaqha ebedil'ebedgiche teshekkür-medhiye qayturunglar» — dédi we mundaq *dua-hemdusana uqudi*: —

«*I Xuda*, insanlar Séning shanu-shewketlik namingni ulughlisun! Berheq, barliq teshekkür-medhiyiler naminggha ýétishmeydu! **6** Sen, peqet Senla Perwerdigardursen; asmanlarni, asmanlarning asminini we ularning barliq qoshunlirini, yer we yer üstidiki hemmini, déngizlar we ular ichidiki hemmini yaratquchidursen; Sen bularning hemmisige hayatlıq bergüchisen, asmanlarning barliq qoshunliri Sanga sejde qilghuchidur.

□ ■ **7** Sen berheq Perwerdigar Xudadursen, Sen Abramni talliding, uni Kaldiyening Ur shehiridin élip chiqting, uninggha Ibrahim dégen namni ata qilding. □ ■ **8** Sen uning qelbining Özüngge sadiqishenchilik ikenlikini körüp, uning bilen ehde tüzüp Qanaaniylarning, Hittiyarning, Amoriyarning, Perizziylerning, Yebusiyarning we Girgashiyarning zéminini uning ewladlirigha teqdim qilip bérishni wede qilding; Sen heqqaniy bol-

□ **9:6 «Sen, peqet senla Perwerdigardursen»** — ibraniy tilida: «Sen, peqet Senla i Perwerdigar, «U»dursten» dégen sözler bilen ipadilinidu. Mushu étiqadchilarha nisbeten peqet bir «U» bardur.

■ **9:6** Yar. 1; Zeb. 146:6; Ros. 14:15; 17:24; Weh. 14:7 □ **9:7 «Sen berheq Perwerdigar Xudadursen»** — ibraniy tilida: «berheq, i Perwerdigarxuda, sen «u»dursten» dégen sözler bilen ipadilinidu. 6-ayetnimu körüng. «uninggha Ibrahim dégen namni ata qilding» — «Yar.» 1:17ni körüng. ■ **9:7** Yar. 11:31, 32; 12:1

ghanliqingdin, sözliringni ishqa ashurdung. ■

9 Sen ata-bowilirimizning Misirda jebir-zulum chékiwatqanlıqını körüp, ularning Qızıl déngiz boyidiki nalisigha qulaq salding. ■ **10** Sen

Misirliqlarning ulargha qandaq yoghanchiliq bilen muamile qilghanlıqını bilginingdin kényin Pirewn, uning barlıq xizmetchiliri we uning zéminidiki barlıq xelqqe möjizilik alamet we karametlerni körsitip, Özüng üchün bugün'ge qeder saqlınıp kéliwatqan ulugh bir nam-shöhretni tikliding. ■ **11** Sen yene *ata-bowilirimiz* aldida déngizni bölüp, ular déngizning otturisidin quruq yer üstidin méngip ötti; ularni qoghlap kelgenlerni chongqur déngiz tégige tashlap gherq qiliwetting, xuddi jushqunluq déngizgha tashlan'ghan tashtek gherq qilding. ■ **12** Sen ularni kündüzi bulut tüwrüki bilen, kéchisi ot tüwrüki bilen yétekliding, bular arqliq ularning mangidighan yolini yorutup berding. ■ **13** Sen Sinay téghigha chüşüp, asmanda turup ular bilen sözlüşip, ulargha toghra höküm, heqiqiy ishenchlik qanunlar, yaxshi belgilimiler we emrlerni ata qilding.

■ **14** Sen ulargha Özüngning muqeddes shabat kününgni tonuttung, qulung Musanıng wastisi bilen ulargha emrler, belgilimiler we Tewrat qanunini tapiliding. **15** Sen ulargha ach qalghanda yésun dep asmandın nan, ussighanda ichsun dep qoram tashtin su chiqirip berding; Sen ulargha bérishke qolungni kötürüp qesem qilghan eshu

■ **9:8** Yar. 12:7; 13:15; 15:6,18; 17:8; 26:4 ■ **9:9** Mis. 3:7; 14:10

■ **9:10** Mis. 7; 8; 9; 10; 11; 12; 14 ■ **9:11** Mis. 14:22-31 ■ **9:12**

Mis. 13:21; 14:19; 40:38; Zeb. 105:39 ■ **9:13** Mis. 19:20; 20:1-21

zéminni kirip igilenglar, déding. ■ 16 Lékin ular, yeni ata-bowilirimiz meghrulinip, boyni qattiqliq qilip emrliringge qulaq salmidi. ■ 17 Ular itaet qilishni ret qildi, Séning ularning otturisida yaratqan karamet möjiziliringni yad etmidi, belki boyni qattiqliq qildi, asiyliq qilip, qul qilin'ghan jaygha ketmekchi bolup, öz aldigha yolbashchi tiklidi. Lékin Sen epuchan, méhir-shepgetlik hem rehimdil, asan ghezeplenmeydigan, zor méhir-muhebbetlik Tengridursen; shunga Sen ularni tashliwetmiding. ■ 18 Ular hetta téxi özlirige bir quyma mozayni yasap: «Mana bu silerni Misirdin élip chiqqan ilah!» dégen waqtida hem qattiq kupurluq qilghinida, ■ 19 Sen tolimu rehimdil bolghanlıqing üçhün ularni yenila bayawanda tashlap qoymiding; kündüzi bulut tüwrüki ularning üstdin néri ketmey, ulargha yol bashlidi; kéchisi ot tüwrükimu ulardin néri ketmey, ulargha nur bérip, mangidighan yolini körsetti. ■ 20 Sen Özüngning méhribane Rohingni chüshürüp ulargha telim berding; Sen ularning yéyishi üçhün «manna»ni ayimiding, ussuzluqini qandurush üçhün suni berding. ■ 21 Sen ularni bayawanda qiriq yil qamdap kelding; héchnémisi kem bolmidi, kiyimliri konirimidi, putlirimu ishshimidi. ■ 22 Sen padishahliqlar we taipilerni ularning qoligha berding, bularni ularning zéminigha chégralar qilip berding. Shuning bilen ular Sihon padishahning

■ 9:15 Mis. 16:14; 17:6; Chöl. 20:9 ■ 9:17 Mis. 34:7; Chöl.

14:4,18; Zeb. 86:5 ■ 9:18 Mis. 32 ■ 9:19 Mis. 13:22; 40:38

■ 9:20 Chöl. 11:17; Ye. 5:12 ■ 9:21 Qan. 2:7; 8:4; 29:5

zéminini, Heshbonning padishahining zéminini we Bashan padishahi Ogning zéminini igilidi. □ ■

23 Sen ularning perzent-ewladlirini asmandiki yultuzlardek awuttung; Sen ularni atabowilirigha: «Siler bu zéminni igileshke uninggha kiringlar» dep teqdim qilghan zémin'gha bashlap kirding. ■ **24** Ularning ewladliri kirip u zéminni igilidi; Sen u zéminda turuwatqan Qanaan ahalisini ulargha bégindurdung hem zémindiki padishahlarni we ularning qebile-qowmlirini: «Siler ulargha xalighanche muamile qilinglar» dep ularning qoligha tapshurdung.

■ **25** Ular mustehkem sheherlerni, munbet yerlerni ishghal qilip, herxil ésil buyumlargha tolghan öylerge, kolap qoyulghan quduqlargha, üzümzarlıqlar, zeytunluqlar we intayin köp méwilik derexlerge ige boldi; yep-ichip semrip, Séning zor méhribanliqingdin söyüňüshti!

26 Lékin ular gedenkeshlik qilip Séningdin yüz örüp, Tewrat qanunungni arqisigha tashlidi, ularni yéninggha yandurmaq üchün agah-guwahliq yetküzgen peyghemberliringni öltürüp esheddiy kupurluq qildi. ■ **27** Shunga Sen ularni jebir-zulum salghuchilarining qoligha tapshurdung, derweqe ular ularni qiynidi; ular qiynalghan waqitlirida Sanga yalwurushqanidi, Sen asmanlarda turup ulargha qulaq salding, zor rehimdilliqing boyiche

□ **9:22** «Sihon padishahning zéminini, Heshbonning padishahining zéminini...» — yaki «Sihon padishahning zéminini, yeni Heshbonning padishahining zéminini...» ■ **9:22**
Chöl. 21:21, 33 ■ **9:23** Yar. 22:17 ■ **9:24** Ye. 1-13 ■ **9:26**

1Pad. 18:4; 19:10; 2Tar. 24:20, 21

ulargha qutquzghuchilarни ewetetting, ular bularни ezgүchilerning qolidin qutquzatti. ■

28 Lékin ular aramliqqa érishkendin keyin yene Séning aldingda rezillik qilishqa bashliwidi, Sen ularni yene düshmenlirining qoligha tapshurdung, ular ularning üstidin hökümraniq qildi; ular yene Séning aldingda nale-peryat qilishiwidi, Sen asmanlarda turup qulaq sélip, rehimdilliqliring boyiche ularni yénish-yénishlap qutquzdung. **29** Sen ularni Özüngning Tewrat-qanunungha qaytishqa agahlandurdung; lékin ular meghrurliniq, emrliringge qulaq salmidi, hökümliring aldida gunah qildi (insan hökümliringge emel qilsa, ular shu sewebtin hayatta bolidu). Ular jahilliq bilen boynini tolghap, gedenkeshlik qilip sanga qulaq sélishni ret qildi. □ ■ **30** Ulargha uzun yil sewr-taqet qilding, Rohing peyghemberliringning wastisi bilen agah-guwahliq bergen bolsimu, ular yenila qulaq salmidi; shunga Sen ularni herqaysi el-yurtlardiki taipilerning qoligha tapshurdung. ■

31 Halbuki, Sen zor rehimdilliqliring tüpeylidin ularning neslini pütünley qurutuwetmiding hem ularni tashliwetmiding; chünki Sen méhir-shepgetlik hem rehimdil Tengridursen.

32 Emdi ah Xudayimiz, ehdengde turup özgermes

■ **9:27** Hak. 2:14-23 □ **9:29** «insan hökümliringge emel qilsa, ular shu sewebtin hayatta bolidu» — bu ayette körsitilgen «hayat» peqet jismani hayatni emes, belki heqiqiy, rohiy hayatni körsitudu, elwette. «Ular **jahilliq bilen boynini tolghap...**» — ibraniy tilida «ular mürisini jahil qilip...». ■ **9:29** Law. 18:5; Ez. 20:11; Rim. 10:5; Gal. 3:12 ■ **9:30** 2Pad. 17:13; 2Tar. 36:15

muhebbitingni körsitudighan ulugh, qudretlik we dehshetlik Tengri, emdi Séningdin bizning, padishahlirimizning we emirlirimizning, kahinlirimizning, peyghemberlirimizning, ata-bowilirimizning shundaqla Özüngning barliq xelqingning Asuriye padishahining zamanidin buyan bugün'giche beshimizgha chüshken barliq azab-oqubetlerni kichik ish dep qarimasliqingni ötünimiz. ³³ Beshimizgha kelgen barliq ishta Sen adilsen; chünki Séning qilghining heqiqet boyiche boldi, bizning qilghinimiz rezilliktur. ■ ³⁴ Padishahlirimiz, emirlirimiz, kahinlirimiz bilen ata-bowilirimizning hemmisi Séning Tewrat qanununggha emel qilmay, emrliringge we Séning ulargha ispatlap bergen agah-guwahliqliringgha héch qulaq salmidi. ³⁵ Ular Sen ulargha tuyesser qilghan padishahliqta turushtin, ulargha ata qilghan zor memurchiliqtin we shuningdek ularning aldigha yayghan bu keng munbet zémindiki turmushtin behrimen boluwatqan bolsimu, lékin ular Séning ibadet-xizmitingde bolmidi yaki özlirining rezil qilmishliridin yanmidi. ³⁶ Mana, biz bugün qullarmız! Sen méwisi bilen nazu-németliridin yéyishke ata-bowilirimizgha teqdim qilip bergen zéminda tursaqmu, biz mana uningda qul bolup qaldıq! ³⁷ Zémin Sen bizning gunahlirimiz üçhün bizni idare qilishqa békitken padishahlargha mol mehsulatlirini bérüp turidu; ular bedenlirimizni hem charwa mallirimizni öz meyliche bashqurup kéliyatidu; biz zor derd-elemde bolduq».

■ **9:33** Qan. 32:4; Dan. 9:14

38 «— Biz mana mushu barlıq ishlar tüpeyli muqim bir ehdini tüzüp yézip chiqtuq; emirlirimiz, Lawiylirimiz bilen kahinlirimiz buninggha öz möhürlirini bastı».

10

Möhür basqanlar

¹ Buninggha birinchi bolup möhür basqanlar Haqaliyaning oghli, waliy Nehemiya bilen Zedekiya idi; □ ² Andin *kahinlardin* Séraya, Azariya, Yeremiya, ³ Pashxur, Amariya, Malkiya, ⁴ Hattush, Shebaniya, Malluq, ⁵ Harim, Meremot, Obadiya, ⁶ Daniyal, Ginniton, Baruq, ⁷ Meshullam, Abiya, Miyamin, ⁸ Maaziyah, Bilgay, Shémayalar; ular kahinlar idi.

⁹ Lawiylardin: — Azaniyaning oghli Yeshua, Hénadadning ewladliridin Binnui bilen Kadmiyel ¹⁰ we ularning qérindashliridin Shebaniya, Xodiya, Kélita, Pélaya, Hanan, ¹¹ Mika, Rexob, Hashabiya, ¹² Zakkor, Sherebiya, Shebaniya, ¹³ Xodiya, Bani, Béninu idi.

¹⁴ Jamaet bashliqliridin: Parosh, Pahat-Moab, Élam, Zattu, Bani, ¹⁵ Bunni, Azgad, Bibay, ¹⁶ Adoniya, Bigway, Adin, ¹⁷ Atér, Hezekiya, Azzur, ¹⁸ Xodiya, Hashum, Bizay, ¹⁹ Harif, Anatot, Nébay, ²⁰ Magpiyash, Meshullam, Hézir, ²¹ Meshezabel, Zadok, Yaddua, ²² Pilatiya, Hanan, Anaya,

□ **10:1 «Buninggha birinchi bolup möhür basqanlar ... waliy Nehemiya bilen Zedekiya idi»** — Zedekiyamu kahin bolushi mumkin idi. 8-ayetni körüng (Nehemiyadin bashqa bu tizimliktiki ademler hemmisi kahinlar idi).

²³ Hoshiya, Hananiya, Hashshub, ²⁴ Halloxesh, Pilxa, Shobek, ²⁵ Rehum, Hashabnah, Maaséyah, ²⁶ Axiyah, Hanan, Anan, ²⁷ Malluq, Harim, Baanahlar idi.

Ehdining mezmuni: – Tewrat qanunigha emel qilish

²⁸ Qalghan xelq: – Kahinlar, Lawiylar, derwaziwenler, ghezelkeshler, ibadetxanining xizmetkarliri we shuningdek özlerini zéminlardiki taipilerdin ayrip chiqip, Xudaning Tewrat qanunigha qaytqanlarning herbiri we ularning ayalliri we oghul-qiz perzentliri qatarliq hidayet tépip yorutulghanlarning hemmisi ²⁹ öz qérindashliri bolghan mötiwerler bilen qoshulup: «Özimizni qarghish quesimi bilen ehdige baghlap, Xudaning quli Musa arqiliq jakarlıghan Tewrat qanunida méngip, Rebbimiz Perwerdigarning barliq emirliri, höküm-belgilimilirini tutup emel qilimiz; ³⁰ qizlirimizni bu yurttiki yat elliklerge yatliq qilmaymiz hem oghullirimizghimu ularning qizlirini élip bermeymiz; ■ ³¹ bu yurttiki yat ellikler shabat künide mal-tawar we ashliqlirini ekilip satmaqchi bolsa, shabat künleri yaki herqaysi bashqa muqeddes künlerdimu ulardin qet'iy héchnéme sétiwalmaymiz; her yettinchi yili yerni tériqsiz aq qaldurımız hem barliq qerzlerni kechürüm qilimiz» – déyishti.■

■ **10:30** Mis. 34:16; Qan. 7:3 ■ **10:31** Mis. 20:10; 23:10; 34:21;
Law. 23:2; 25:2; Qan. 5:1-15

Muqeddes öyge teqdim bérish toghrisidiki bel-gilimiler

³² Biz yene özimizge herbir adem her yili Xudayimizning öyining xizmet xirajiti üçhün üchtin bir shekel kümüşh bérishke belgilimilerni békittuq; ³³bu pul «titilidighan teqdim nan»lar, daimiy ashliq hediyeler, daimiy köydürme qurbanliqlar, shabat künü bilen yéngi aylardiki köydürme qurbanliqlar, qereli békitelgen héytarda qilnidighan köydürme qurbanliqlar üçhün, herxil muqeddes buyumlar üçhün, Israilgha kafaret keltüridighan gunah qurbanliqliri üçhün, shuningdek Xudayimizning öyidiki barliq xizmetlerning xirajiti üçhün ishlitilsun dep belgilendi. ■ ³⁴Biz yene ata jemetlirimiz boyiche kahinlar, Lawiylar we xelq arisida chek tashlap, her yili belgilen'gen qerelde Xudayimizning öyige Tewrat qanunida pütülginiidek Perwerdigar Xudayimizning qurban'gahida qalash üçhün otun yetküzüp bérish nöwetlirini békittuq; ³⁵yene her yili étizimizdiki tunji pishqan hosulni, hemme méwilik derexlerning tunji pishqan méwilirini Perwerdigarning öyige yetküzüp bérishni, ■ ³⁶shundaqla Tewrat qanunida pütülginiidek, tunji oghlimizni we kala, qoy-oghlaq padiliridin tunji charpiyimizni Xudaning öyige apirip, u öyde wezipe ötewatqan kahinlargha epkélishni, ■ ³⁷herbir yéngi xémirning deslep pishqan nanlidirin birni, shundaqla barlıq «kötürme hediye»lirimizni teqdim qilishni, herxil derexlerdin deslepki pishqan méwilerni, yéngi

sharab, yéngi zeytun méyini Xudayimizning öyining xezine-ambarlirigha apirip bérishni, yeni kahinlарgha yetküzüp bérishni, shuningdek étilzirimizdin chiqqan hosulning ondin biri bolghan öshrini Lawiyargha bérishni békittuq; Lawiyalar bizning tériqchiliqqa tayinidighan sheherlirimizdin chiqqan hosulning ondin biri bolghan öshrini tapshuruwalsun dep békittuq; □ ■ 38 shuningdek, Lawiyalar chiqqan hosulning ondin birini tapshuruwalghan chaghda Harunning ewladliridin kahin bolghan birsi ular bilen bille bolsun, Lawiyalar eshu ondin bir ülüshning yene ondin bir ülüshini ayrip Xudaning öyige, uning xezine-ambarlirigha saqlashqa tapshursun dep belgiliduq. ■ 39 Israillar bilen Lawiyalar ashliqtin, yéngi sharabtin, yéngi zeytun méyidin «kötürme hediye» qilip muqeddes jaydiki eswab-üsküniler saqlinidighan xezine-ambarlарgha, yeni wezipe öteydighan kahin, derwaziwen we ghezelkeshler turidighan jaygha tapshurushi kérek. Biz Xudayminizning öyining hajetliridin hergiz özimizni tartmaymiz!□

□ 10:37 «herbir yéngi xémirning deslep pishqan nanliridin **birni**» — buning bashqa bixil terjimi: — «siler deslepki hosuldin chiqqan undin,... (teqdim qilishni békittuq)». Biraq «Ez.» 44:30diki menisidin qarighanda terjimimiz toghra bolushi mumkin. ■ 10:37 Law. 23:17; Chöl. 15:19; 18:12, 24, 25; Qan. 18:4 ■ 10:38 Chöl. 18:26 □ 10:39 «Israillar bilen Lawiyalar ashliqtin, yéngi sharabtin,...» — ibraniy tilida mushu jümlining bëshida «chünki» bardur.

11

Mensepdarlar bilen puqralarning jaylishishi

¹ U chaghda xelq ichidiki emirler Yérusalémda turatti; qalghan puqralar chek tashlinish bilen ondin biri muqeddes sheher Yérusalémda olturaqliship, qalghan ondin toqquzi bashqa sheherlerde olturaqlashti. ² Öz ixtiyari bilen Yérusalémda olturaqlishishqa otturigha chiqqanlargha bolsa, jamaet ulargha bextberiket tilidi. ³⁻⁴ Yehudiye ölkisidin, Yérusalémgha makanliship qalghan beg-emirler töwendikidek (Israillar, kahinlar, Lawiylar, ibadetxana xizmetkarliri we Sulaymanning xizmetkarlirining ewladliri Yehudiye sheherliride, herbiri öz tewelikide makanlashqan bolsimu, Yehudalardin we Binyaminlardin beziliri Yérusalémda makanlashti): — Bularning ichide, Yehudalardin: — Perezning ewladidin bolghan Uzziyaning oghli Ataya; Uzziya Zekerianing oghli, Zekeriya Amariyaning oghli, Amariya Shefatiyaning oghli, Shefatiya Mahalalélning oghli idi. ⁵ Yene Baruqning oghli Maaséyah; Baruq Kol-Hozehning oghli, Kol-Hozeh Hazayaning oghli, Hazaya Adayaning oghli, Adaya Yoaribning oghli, Yoarib Zekeriyaning oghli, Zekeriya Shilonining oghli. □ ⁶ Yérusalémgha makanlashqan barlıq Perez jemetidikiler jemiy töt yüz atmış sekkiz kishi bolup, hemmisi ezimetler idi.

□ **11:5 «Zekeriya Shilonining oghli»** — bezi terjimilerde «Zekeriya Shélahning ewladliridin idi» dep terjime qilinidu (Yar.» 46:12, «Chöl.» 26:20ni körüng).

7 Binyaminning ewladliridin: — Meshullamning oghli Sallu; Meshullam Yoedning oghli, Yoed Pidayaning oghli, Pidaya Kolayaning oghli, Kolaya Maaséyahning oghli, Maaséyah Itiyelning oghli, Itiyel Yeshayaning oghli. **8** Uninggha egeshkenler, Gabbay we Sallay idi; shulargha munasiwetlik jemiy toqquz yüz yigirme sekkiz kishi idi.

□ **9** Zikrining oghli Yoél ularni bashquridighan emeldar idi; Sinuahning oghli Yehuda sheherning muawin hakimi idi. □

10 Kahnlardin: — Yoaribning oghli Yedaya bilen Yaqin, **11** shundaqla Xudaning öyining bash ghojidari Séraya; Séraya Hilqiyaning oghli, Hilqiya Meshullamning oghli, Meshullam Zadokning oghli, Zadok Mérayotning oghli, Mérayot Axitubning oghli idi; **12** yene uning qérindashliridin ibadetxanidiki xizmette bolghanlardin jemiy sekkiz yüz yigirme ikki kishi bar idi; yene Yerohamning oghli Adaya bar idi; Yeroham Péraliyaning oghli, Péraliya Amzining oghli, Amzi Zekeriyaning oghli, Zekeriya Pashxurning oghli, Pashxur Malkiyaning oghli idi; **13** uning qérindashlirining hemmisi jemet bashliqi bolup, jemiy ikki yüz qiriq ikki kishi idi; yene Azarelning oghli Amashsay bar idi; Azarel Axzayning oghli, Axzay Meshillimotning oghli, Meshillimot Immerning oghli idi; **14** yene ularning qérindashliridin, palwan-ezimetlerdin, jemiy bir yüz yigirme sekkiz kishi bar idi; Gédolimning oghli Zabdiyel ularni bashquridighan emeldar idi.

□ **11:8** «shulargha **munasiwetlik jemiy toqquz yüz yigirme sekkiz kishi idi**» — bashqa birnechche xil terjimiliri uchrishi mumkin. □ **11:9** «Sinuah» — yaki «Hasinoah».

15 Lawiylardin: — Hashshubning oghli Shémaya bar idi; Hashshub Azrikamning oghli, Azrikam Hashabiyaning oghli, Hashabiya Bunnining oghli idi; **16** yene Lawylarning qebile bashliqliri bolghan Shabbitay bilen Yozabad bolup, Xudaning öyining téshidiki ishlargha mes’ul idi.

17 Yene Mikaning oghli Mattaniya dua waqitlirida teshekkür-rehmetler éytishqa yétekchilik qilatti; Mika Zabdining oghli, Zabdi Asafning oghli idi; Bakbukiya qérindashliri ichide muawinliq wezipisini öteytti; yene Shammuaning oghli Abda bar idi; Shammua Galalning oghli, Galal Yedutunning oghli idi. **18** Muqeddes sheherde turuwatqan Lawylarning hemmisi ikki yüz seksen töt kishi idi.

19 Derwaziwenlerdin: — derwazılarda közette turidighan Akkub bilen Talmon we ularning qérindashliri bar idi; ular jemiy bir yüz yetmish ikki kishi idi.

20 Qalghan Israillar, kahinlar, Lawylar Yehudiye sheherliride, herbiri öz mirasida makanlashti.

21 Ibadetxanining xizmetkarliri bolsa Ofel döngige makanlashti; ibadetxanining xizmetkarlirini Zixa bilen Gishpa bashqurdu. □

22 Yérusalémda Lawylarni bashqurghuchi Banining oghli Uzzi idi; Bani Hashabiyaning oghli, Hashabiya Mattaniyaning oghli, Mattaniya Mikaning oghli idi — démek, Uzza Asafning ewladliridin, yeni Xudaning öyidiki xizmetke mes’ul bolghan ghezelkeshlerdin idi. **23** Chünki padishah ular togruluq yarlıq chüshürgen bolup,

□ **11:21** «Ofel» — («döng» dégen menide) Yérusalémdiki égiz rayon idi.

ghezelkeshlerning her künlük ozuq-tülükinini, shundaqla öteydighan wezipisini békitkenidi. □

²⁴ Yehudaning oghli Zerahning ewladliridin Meshezabelning oghli Pitahiya puqralarining barliq ishlirida padishahning meslihetchisi idi. □

²⁵ Yéza-qishlarqlar we ulargha tewe etrapidiki jaylarda Yehudalardin beziliri turatti; Kiriat-Arba we uning tewesidiki yéza-kentlerde, Dibon we uning tewesidiki yéza-kentlerde, Yekabziyel we uning tewesidiki yéza-kentlerde, ²⁶ shundaqla Yeshua, Moladah, Beyt-Pelet, ²⁷ Hazar-Shual, Beer-Shéba we uning tewesidiki yéza-kentlerde, ²⁸ Ziklag, Mikona we uning tewesidiki yéza-kentlerde, ²⁹ En-Rimmon, Zorah, Yarmut, □ ³⁰ Zanoah, Adullam we bu ikki yerge tewe qishlaqlarda, Laqish we uninggha tewe yerlerde, Azikah we uninggha tewe yéza-kentlerde makanlashti; ular makanlashqan yerler Beer-Shébadin taki Hinnom jilghisigha qeder sozuldi.

³¹ Binyaminlar bolsa Géba, Mikmash, Ayja, Beyt-El we uning tewesidiki yéza-kentlerde, □ ³² beziliri Anatot, Nob, Ananiya, ³³ Hazor, Ramah, Gittaim, ³⁴ Hadid, Zeboim, Niballat, ³⁵ Lod, Ono, shundaqla Hünerwenler jilghisida makanlashqanidi.

³⁶ Eslide Yehudiyege teyinlen'gen Lawiylar qisimliridin beziliri Binyamin qebilisining zéminigha

□ **11:23** «her künlük ozuq-tülükinini, shundaqla...» — buning bashqa birxil terjimisi «her künlük mes'uliyiti, yeni...». □ **11:24** «padishahning meslihetchisi» — ibraniy tilida «padishahning yénida turghuchi» dégen sözler bilen ipadilinidu. «Padishah» mushu yerde Pars padishahini körsitudu, elwette. □ **11:29** «Zorah» — yaki «Zoréah». □ **11:31** «Ayja» — «Ayja»ning yene bir ismi «Ay».

makanlashti.

12

Birinchi «qaytish»ta qaytip kelgen kahinlar we Lawiyalar

¹ Shéaltiyelning oghli Zerubbabel we Yeshua bilen birlikte *sürgünlükten* chiqqan kahin we Lawiyalar töwendikiler: — *kahinlar* Séraya, Yeremiya, Ezra, □ ² Amariya, Malluq, Hattush, ³ Shékaniya, Rehum, Meremot, ⁴ Iddo, Ginnitoy, Abiya, □ ⁵ Miyamin, Maadiya, Bilgah, ⁶ Shémaya, Yoarib, Yedaya, ⁷ Sallo, Amok, Hilqiya we Yedaya. Bular bolsa Yeshuaning künliride kahin bolghanlar we ularning qérindashlirining jemet bashliqliri idi.

⁸ Lawiylardin bolsa Yeshua, Binnuiy, Kadmiyel, Sherebiya, Yehuda, Mattaniyalar; Mattaniya we uning qérindashliri teshekkür-rehmetler éytishqa mes’ul boldi. ⁹ Ularning qérindashliri Bakbukiya bilen Unni nöwiti boyiche ular bilen udulmu’udul xizmette turatti.

¹⁰ Yeshuadin Yoyakim töreldi, Yoyakimdin Eliyashib töreldi, Eliyashibtin Yoyada töreldi, □ ¹¹ Yoyadadin Yonatan töreldi, Yonatandin Yaddua töreldi. ¹² Yoyakimning künliride kahinlardin jemet bashliqi bolghanlar munular: — Séraya jemetige Méraya; Yeremiya jemetige Hananiya; ¹³ Ezra jemetige Meshullam; Amariya

□ **12:1** «...kahinlar Séraya, Yeremiya, Ezra,...» — bu Ezra «Ezra» dégen kitabtiki «Ezra» emes. «Tewratshunas Ezra» bolsa, Zerubbabelin 90 yildin kényin Yérusalémgha kelgen. □ **12:4** «Ginnitoy» — yaki «Ginniton». □ **12:10** «Yoyada» — yaki «Yehoyada».

jemetige Yehohanhan; ¹⁴ Méliku jemetige Yonatan; Shebaniya jemetige Yüsüp; □ ¹⁵ Harim jemetige Adna; Mérayot jemetige Helkay; ¹⁶ Iddo jemetige Zekeriya; Ginniton jemetige Meshullam; ¹⁷ Abiya jemetige Zikri; Minyamin bilen Moadiyalarning jemetige Piltay; ¹⁸ Bilgah jemetige Shammua; Shémaya jemetige Yehonatan; ¹⁹ Yoarib jemetige Mattinay; Yedaya jemetige Uzzi; ²⁰ Sallay jemetige Kallay; Amok jemetige Éber; □ ²¹ Hilqiya jemetige Hasabiya; Yedaya jemetige Netanel.

²² Eliyashib, Yoyada, Yohanhan we Yadduaning künliride Lawiyarlarning jemet bashliqliri tizimlan'ghan we oxshashla, Pars padishahi Darius texttiki chaghlaraghiche kahinlarmu tizimlinip kelgen. ²³ Jemet bashliqi bolghan Lawiyalar taki Eliyashibning newrisi Yohananning waqtighiche tezkirinamide tizimlinip kelgen. □ ■ ²⁴ Lawiyarlarning jemet bashliqi bolghan Hasabiya, Sherebiya, Kadmiyelning oghli Yeshualar qérindashliri bilen udulmu'udul turup, Xudaning adimi Dawutning emri boyiche nöwetliship medhiye-munajat, teshekkür-rehmetler éytip turatti. ²⁵ Mattaniya, Bakbukiya, Obadiya, Meshullam, Talmon bilen Akkublar derwaziwenler bolup, sépil qowuqlirining ambarlirigha qaraytti.

²⁶ Bu kishiler Yozadakning newrisi, Yeshuaning

□ **12:14** «Méliku» — yaki «Malluq». «Shebaniya» — bezi qedimiy köchürmilerde «Shékaniya» déyildi. □ **12:20** «Sallay» — yaki «Sallu».

□ **12:23** «Eliyashibning newrisi» — ibraniy tilida «Eliyashibning oghli». «tezkiriname» — bu kitab Tewrattiki «Tarix-tezkire» dégen qisim emes; «Tarix-tezkire»de undaq tizimlik yoq.

■ **12:23** 1Tar. 9:10-34

oghli Yoyakimning künliride, shuningdek waliy Nehemiya bilen tewratshunas kahin Ezraning künliride wezipige teyinlen'gen. □

Yéngi sépilning Xudagha atap tapshurulushi

27 Yérusalém sépilini *Xudagha* atap tapshurush murasimi ötküzülidighan chaghda, jamaet Lawiylarni turghan herqaysi jaylardin izdep tépip, ularni teshekkür-rehmetler éytish, ghezel oqush, chang, tembur we chiltarlarni chélishqa, xushal-xuramliq bilen atap tapshurulush murasimi ötküzüshke Yérusalémgha élip keldi.

28 Ghezelkeshlar Yérusalémning etrapidiki tüzlengliktin, Nitofatliqlarning yéza-kentliridin,

29 Beyt-Gilgaldin, Géba bilen Azmawet étizliqliridin yighilghanidi; chünki ghezelkeshlar Yérusalémning töt etrapigha özlirige mehelle-qishlaqlar quruwalghanidi. *30* Kahinlar bilen Lawiylar özirini paklidi, andin xelqni we sépil derwazilirini hem sépilning özиниму paklidi.

31 Men *Nehemiya* Yehudaning emirlirini bashlap sépilgha chiqip, teshekkür-hemdusana oquydighan ikki chong etret ademni uyuşturdum, bir etret sépilning ong teripide «Tézek qowuqi»gha qarap mangdi, *32* ularning arqisidin Hoshaya

□ **12:26 «bu kishiler ... waliy Nehemiya bilen tewratshunas kahin Ezraning künliride wezipige teyinlen'gen»** — Lawiylar we kahinlarning nesebnamiliri némisqä shunche muhim? Özining kélép chiqishi ispatlanmighanlar kahinliq xizmette yaki ibadetxanidiki Lawiylargha ait xizmette bolushqa tuyesser bolalmaytti. Bugün'ge qeder Yehudiylar arisida kimler Lawiylardin, kimler kahinlar jemetidin ikenlikli xatirilinip kelmekte.

bilen Yehudaning emirlirining yérimi mangdi; ³³ yene Azariya, Ezra, Meshullam, ³⁴ Yehuda, Binyamin, Shémaya, Yeremiyamu mangdi; ³⁵ shuningdek kahinlarning oghulliridin beziliri qollirigha kanay alghan halda mangdi: — Ulardin Yonatanning oghli Zekeriya bar idi (Yonatan Shémayaning oghli, Shémaya Mattaniyaning oghli, Mattaniya Mikayananing oghli, Mikaya Zakkurning oghli, Zakkur Asafning oghli idi). ³⁶ Uning qérindashliridin Shémaya, Azarel, Milalay, Jilalay, Maayi, Netanel, Yehuda, Hananiyalar bar idi; ular qollirigha Xudaning adimi Dawutning sazlirini élishqanidi; tewratshunas Ezra ularning bésida mangghanidi. ³⁷ Ular «Bulaq qowuqi»gha kélip «Dawutning shehiri»ning pelempiyige chiqip, «Dawutning ordisi»din ötüp, künchiqish tereptiki «Su qowuqi»gha keldi.

³⁸ Teshekkür-hemdusana oquydighan ikkinchi etret sol terek bilen mangdi, men we jamaetning yérimi ularning arqidin méngip, sépil üstide «Xumdanlar munari»din ötüp, udul «Keng sépil»ghiche méngip, □ ³⁹ «Efraim qowuqi», «Kona qowuq», «Béliq qowuqi» üstidin ötüp, «Hananiyel munari» we «Yüzning munari»din ötüp, udul «Qoy qowuqi»gha kélip, andin «Qarawullar qowuqi»da toxtiduq. □ ⁴⁰ Andin teshekkür-hemdusana oquydighan ikki etret adem Xudaning öyide öz orunlirida turdi; men bilen emeldarlarning yérimimu shu yerde turduq; ⁴¹ kahinlardin Éliakim, Maaséyah, Minyamin,

□ **12:38** «sol terek» —ibraniy tilida «tetür terek». □ **12:39** «Yüzning munari» — yaki «Méahning munari». «Qarawullar qowuqi» — yaki «Zindan derwazisi».

Migaya, Elyoyinay, Zekeriya bilen Hananiyalar karnaylirini élip turushti; ⁴² yene Maaséyah, Shémaya, Eliazar, Uzzi, Yehohanán, Malkiya, Élam bilen Ézermu turushti; ghezelkeshler Yizraqiyaning yétekchilikide jarangliq ghezel oqushti. ⁴³ Shu kuni jamaet nahayiti chong kölemlik qurbanliqlarni sundi hem bek xushal bolup kétishti, chünki Xuda ularni zor shadliq bilen shadlandurghanidi; ayallar bilen balilarmu shundaq shadlandi; Yérusalémdiki bu xushalliq sadaliri yiraq-yiraqlargha anglandi.

Lawiylar bilen kahinlargha kéreklik nersilerning hazirlinishi

⁴⁴ U chaghda bir qisim kishiler kötürmə qurbanlıqlar, deslepki pishqan hosullar we öshrilerni saqlaydighan xezine-ambarlargha mes'ul bolushqa teyinlendi; herqaysi sheherlerdiki étizliqlardin, Tewrat qanunida kahinlargha we Lawiylargha bérishke belgilen'gen ülüşler shu yerde saqlinatti. Chünki Yehuda xelqi öz xizmitide turuwatqan kahinlar bilen Lawiylardin xushal idi. ⁴⁵ *Kahinlar bilen Lawiylar*, ghezelkeshler bilen derwaziwenlermu, öz Xudasining tapilighan wezipisini we shuningdek paklash wezipisining hemmisini Dawutning we uning oghli Sulaymanning emri boyiche öteytti. ■ ⁴⁶ Chünki qedimde, Dawutning we Asafning künliride, ghezelkeshlerge yétekchilik qilishqa hem Xudagha teshekkür-hemdusana küylirini oqushqa yétekchiler bolghanidi. ⁴⁷ Zerubbabelning künliride we

Nehemiyaning künliride ghezelkeshlerning we derwaziwenlerning ülüshlirini, her künlük teminatini pütkül Israil xelqi béretti; ular yene Lawiylar üçün muqeddes hesablan'ghan nersilerni üleshtürüp béretti; Lawiylarmu muqeddes hisablan'ghan nersilerdin Harunning ewladlirigha béríp turatti.

13

Ammoniylar bilen Moabiylarning muqeddes öye kirishige ruxset qilinmasliqi

¹ Shu künde Musaning kitabı jamaet aldida oqup bérildi, kitabta: Ammoniylar bilen Moabiylar menggü Xudaning jamaitige kirmisun, ■ ² Chünki ular Israillarni ozuqluq we su ekilip qarshi almay, eksiche ularni qarghashqqa Balaamni yalliwalghan; halbuki, Xudayimiz u qarghashlarni bextberiketke aylanduriwetken, dep yézilghan sözler chiqti. □ ■ ³ Shundaq boldiki, jamaet bu qanun sözlirini anglap barlıq shalghut kishilerni ilghap chiqiriwetti.

Tobianing öy saymanlirining chiqirip tashlinishi

⁴ Bu ishtin awwal, Xudayimizning öyining xezinisini bashqurushqqa mes'ul kahin Eliyashib

■ **13:1** Qan. 23:2, 4, 5 □ **13:2** «Xudayimiz u qarghashlarni bextberiketke aylanduriwetken» — «Qan.» 23:5ni körüng. «Rut»diki «qoshumche söz»imizde shu ish toghruluq toxtilimiz. ■ **13:2** Chöl. 22:5; Ye. 24:9

Tobiyaning tughqini bolup, □ 5 uninggha kengri bir öyni teyyarlap bergenidi. Shu öyde ilgiri ashliq hediyeler, mestiki, qacha-qucha, shuningdek Lawiylar, ghezelkeshler we derwaziwenlerge bérishke buyrulghan ashliq öshrilər, yéngi sharab we yéngi zeytun méyi, shundaqla kahinlargha atalghan «kötürme qurbanlıq»lar saqlinatti. 6 Bu waqtarda men Yérusalémda emes idim; chünki Babil padishahi Artaxshashtanıng ottuz ikkinchi yili men padishahning yénigha qaytip ketkenidim; bir mezgildin kényin men yene padishahtın ruxset élip 7 Yérusalémha qaytip barsam, Eliyashibning Xudanıng öyidiki hoylılarda Tobiyağha öy hazırlap bergenlikidek rezil ishni uqtum. 8 Bu ish méni qattiq azablidi, men Tobiyanıng öyidiki barlıq öy jahazlırını qoymay talagha tashlatquziwettim. 9 Men yene emr qılıp, u öylerni paklatquzup, andın Xudanıng öyidiki qacha-qucha, ashliq hediyeler bilen mestikni u yerge ekirgüzüp qoydum.

Lawiylargha hediye qilinidigan öshrilerning yéngiwashtin békitilishi

10 Men yene xeqlerning Lawiylarning élishqa téğishlik ülüşlirini bermigenlikini, hetta wezipige qoyulghan Lawiylar bilen ghezelkeshlerning herbirining öz yer-étizliqığa qéchip ketkenlikini bayqidim; 11 shunga men emeldarlar bilen soqushup, ularni eyiblep: — Némishqa Xudanıng öyi shundaq tashliwétildi?! — dep, *Lawiylarnı* yíghip ularni ilgiriki ornigha yéngiwashtin

□ 13:4 «kahin Eliyashib Tobiyaning tughqini bolup...» — yaki «kahin Eliyashib Tobiya bilen qoyuq munasiwette bolup...».

turghuzdum. □ 12 Andin barliq Yehudiye xelqi ashliq öshrisini, yéngi sharab we yéngi zeytun méyini xezine-ambarlirigha élip kélip tapshurdi. 13 Men xezine-ambarlarga mes'ul bolushqa xezinichi-ambarchilarни teyinlidim; ular kahin Shelemiya, tewratshunas Zadok bilen Lawiylardin bolghan Pidaya idi; ularning qol astida Mattaniyaning newrisi, Zakkurning oghli Hanan bar idi; chünki bularning hemmisi sadiq, ishenchlik dep hésablinatti; ularning wezipisi qérindashlirigha tégishlik ülüshlerni üleshtürüp bérish idi.

14 — «Ah Xudayim, mushu ish yüzisidin méni yad eyligeysen, Xudayimning öyi we uninggha ait xizmetler üçün körsetken méhrimni öchürüwetmigeysen!» □

Xelqqe shabat künini hörmetleshni jékilesh

15 Shu künlerdimu men Yehudiyede bezilerning shabat künliride sharab kölcheklirini cheyle-watqinini, önciherni baghlap, bularni we shuningdek sharab, üzüm, enjür we herxil yüklerni ésheklerge artip, toshup yürgenlikini kördüm; ular bularni Ýerusalémgha shabat künide élip kirdi; ularning mushu ash-tülüklerni sétip yürgen kuni men ularni guwahlıq bérip agahlandurup qoymadum.

16 Yene Yehudiyede turuwatqan bezi Turluqlar béliq we herxil mal-tawarlarni toshup kélip shabat künü Yehudiyeliklerge satidiken, yene

□ 13:11 «Lawiyarni yighip» — ibraniy tilida «ularni yighip».

□ 13:14 «uningha ait xizmetler» — yaki «uning (yeni, ibadetx-anining) xizmetchiliri».

kélip bularni Yérusalémda satidiken! □ 17 Shu sewebtin men Yehudiye emirliri bilen soqushup, ularni eyiblep: — Silerning shabat künini bulghap, rezil ish qilghininglar némisi? ■ 18 Ilgiri atabowanglar oxshash ishni qilghan emesmu, shuning bilen Xudayimiz bizning beshimizgha we bu sheherge hazirqi bu balayı'apetni yaghdurghan emesmu? Emdi siler shabat künini bulghap, Israilning beshigha Xudaning ghezipini téximu yaghduridghan boldunglar, dédim.

19 Shunga, shundaq boldiki, shabat künidin ilgiri, gugum sayisi Yérusalém qowuqlirigha chüshken waqtida, men sheher qowuqlirini étishni buyrudum we shuningdek shabat kuni ötüp ketküche qowuqlarni achmasliq toghrisida buyruq chüshürdum. Men yene héchqandaq yükning toshulup qowuqlardin kirgüzülmeslikü üchün xizmetkarlirimning bezilirini sheher qowuqlirigha közetchi qilip turghuzup qoydum. □ 20 Shundaq bolsimu sodigerler we herxil maltawar satidighanlar bir-ikki qétim Yérusalémning sirtida tünidi. 21 Men ularni agahlandurup: — Siler némishqa sépilning aldida tüneysiler? Yene shundaq qilidighan bolsanglar, men üstünglarga qol salimen, déwidim, ular shuningdin bashlap

□ 13:16 «Yehudiyede **turuwatqan..»** — yaki «Yérusalémda turuwatqan..». Ibraniy tilida «shu yerde turuwatqan..». ■ 13:17 Mis. 20:8; Law. 19:30 □ 13:19 «shabat **künidin ilgiri**» — oqurmenlarning éside barki, ottura sherkte yéngi kün kechte, kün pétihi bilen bashlinidu (mesilen, «Yar.» 1:5ni körüng).

shabat künide kelmedi. □ **22** Andin shabat künining muqeddeslikini saqlash üçhün, men Lawiylargha: — Özünglarni paklanglar; andin kélip sépil derwazilirini békinqilar, dédim.

— «I Xudayim, mushu ish yüzisidinmu méni yad eyligeysen, Özüngning zor özgermes muhebbiting bilen méni ayighaysen!»

Yat ellikler bilen nikahlinishning men'i qilinishi

23 Shu künlerde men yene Ashdod, Ammon we Moab qizlirini xotunluqqa alghan bezi Yehudalarni bayqidim. **24** Ularning perzentlirining ýerimi Ashdodche sözleydiken (we yaki yuqiriqi ellernerin birining tilida sözleydigan) we Yehudiy tilida shözliyelmeydiken. **25** Men ularni *soqushup* eyiblidim, ularni qarghidim, bir nechchisini urup chach-saqallirini yuldum, Xudaning nami bilen qesem ichküzüp: — Silerning qizliringlarni ularning oghullirigha bermeysiler, oghulliringlарghimu, özünglарghimu ulardin qiz almaysiler! **26** Israil padishahi Sulayman mushundaq ishlarda gunah sadir qilghan emesmu? Nurghun eller arisida uningga oxshash héchqandaq padishah yoq idi; u öz Xudasi teripidin söylgen, Xuda uni pütkül Israil üstige padishah qılıp tiklichen bolsimu, lékin hetta unimu yat ellik ayallar azdurup gunahqa patquzghan. ■ **27** Emdi silerning gépinglарgha kirip bundaq chong

□ **13:21** «men üstünglарgha qol salimen» — iibraniy tilida «üstünglарgha bir qol ewetimen» — Bu iibraniy tilida (yénik bir ipade bolghachqa) yumurluq gep idi. ■ **13:26** 1Pad. 11:4; 1Pad. 3:13; 2Tar. 1:12

rezillik qilip, yat ellik qizlarni élip Xudayimizgha wapasizliq qilimizmu? — dédim.

²⁸ Bash kahin Eliyashibning newrisci, Yoyadaning oghulliridin biri Horonluq Sanballatning küy'oghli idi; men uni yénimdin qoghliwettim.

²⁹ — «I Xudayim, Sen ularni yadingda tutqaysen, chünki ular kahinliqqa dagh tegkügüchiler, kahinliq hem Lawiylargha tewe ehdinimu bulghighuchilardur!».

³⁰ Shuning bilen men ularni yat elliklerning bulghashliridin néri qilip paklandurdum we kahinlar bilen Lawiylarning wezipilirinimu yéngiwashtin belgilep, herkimni özining ishigha ige qildim.

³¹ Men yene öz waqtida otun-yaghach élip kélinishi we deslepki hosulni yetküzüp turushqimu adem orunlashturdum.

«Ah Xudayim, méni yadingda tutup, manga sha-paet körsetkeysen!».

**Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script**

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5